Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 192 | Łódź, Środa, 17 sierpnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, טו מנחם אב תרצ״ב | № 192

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

צוויי יאהר תפיסה

פאר פערשווענדן געלד פון דער אלטשטאטישער פאלקס-באנק

נעכטיגער סענסאציאנעלער פראצעס פון דירעקטאר וואלף מילגרוים אין לאדזער קרייז-געריכט

נעכטען האט זיך אין לאדזער קרייז-געריכט אפגעשפילט דער לעצטער אקט פון דער בעריהמטער אפערע, וואס איז מיט א קנאפען יאהר צוריק פארגעקומען אין דער אלטשטעטישער פאלקס-באנק אויף קאשטשעלני פלאץ 4. אין אקטאבער 1931 זענען אין דער דערמאהנטער באנק פארגעקומען גרויסע געלד-מיסברויכען, וועלכע זענען בעגאנגען געווארען דורך דעם דירעקטאר און פארזיצער פון דער פערוואלטונג וואלף מילגראם, נעכטען איז מילגראם געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט.

דער פראצעס ווערט געפיהרט אונטער פארזיץ פון ריכטער יאשינאווסקי, בייזיצער די ריכטער גאיעווסקי און קוביאק, ס'בעשולדיגט פראקוראר קארסקי, אלס פערטיידיגער טרעטען ארויס די אד וואקאטען פארעללע און לוקאשעוויטש. ס'זענען א רויסגערופען געווארען 77 עדות.

פון די פערזאנאליען ווייזט זיך ארויס, אז דער בעשולדיגטער וואלף מילגראם איז אלט 33 יאהר, האט א פרוי און 2 קינדער און האט 4-קלאסיגע מיטעל-שול-בילדונג

דער בעשולדיגונגס-אקט

דערצעהלט, אז מילגראם האט פערשוועגדעט 38125 זל. באנק-געלדער אויף זיינע אייגענע צוועקען. ווייטער ווערט אין בעשולדיגונגס-אקט געזאגט, אז אין סעפטעמבער 1931 זענען פארגעקומען אין דער אלטשטעטישער פאלקס-באנק אפטע אוואנטורעס צוליב דעם וואס צעהנדליגער מענשען, וועלכע האבען געגעבען אין דער באנק וועקסלען אויף איינקאסא האבען נישט צוריקבעקומען נישט די וועקסלען נישט דאס געלד און מ'האט זיי אפגעשלעפט פון איין טאג אויפ'ן אנדערען, אויך די מענשען, וועלכע האבען געוואלט פון דער באנק ארויסבעקומען זייערע דעפאזיטען האבען זיי נישט בעקומען מיט דעם אויסרייד, אז

ס'איז נישטא פערהאן קיין געלד.

דערווייל האבען אנגעהויבען אנצוקומען כסדר'דיגע אנקלאגען אין דער פראקוראטור וועגען דעם אז די קליענטען ווערט נישט אויסגעצאהלט דאס געלד וואס קומט זיי.

אין דערזעלבער צייט האט דער אינספעקטאר פון רעוויזיאנס-פערבאנד אין ווארשא שמויש אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין די ביכער פון דער באנק און האט פעסטגעשטעלט, אז ס'פעהלט נישט נאר געלד פון דער קאסע, נאר אויך געלד פון איינקאסירטע פראכטען, פון אינקאסא, פון איבערגעוויזען געלד ווי דער אינספעקטאר שמויש האט פעסטגעשטעלט זענען די מיסברויכען בעגאנגען געווארען דורכ'ן דירעקטאר מילגראם, וועלכער האט אויך געפעלשט פערשידענע פאזיציעס אין די ביכער און אינגאנצען פאר א רעוויזיע פערניכטעט א קאסע-בוך.

ווען די מיסברויכען זענען ענטדעקט געווארען האט די פערוואלטונג און דער ראט פון דער באנק

אנגעהויבען איבערצוהאנדלען מיט מילגראמען

וועגען דעקען די פעהלענדע סומע, מילגראם האט געגעבען 6000 זל. וועקסלען פון זיין פאטער און שוויגער-פאטער און ער מיט זיין שוועסטער, וועלכע ארבייט אויך אין דער באנק, האבען זיך אונטערגענומען צו ארבייטען 2 יאהר אומזיסט, כדי די באנק זאל האבען ווייניגער אויסגאבען, דערווייל האט זיך

איינער פון די ראט-מיטגלידער יוסף פראגא דערוואוסט, אז מילגראם האט אנגענומען א ביטע וועגען אן אויסלענדישען פאס, ער האט וועגען דעם מיטגעטיילט דעם פרעזעס פון ראט וו. אייכנער, וועלכער האט פון זיין זייט מיטגעטיילט וועגען גאנצען ענין דער פאליציי און מילגראם איז ארעסטירט געווארען. גענוי פעסטשטעלען די פערשווענדעטע סומע האט מען נישט געקענט, ווייל ס'זענען געווען פערשריבען פאלשע פאזיציעס.

לויט פראוויזארישע אויסרעכנונג האט אין קאסע געפעהלט 12 טויזענד זלאטעס און וועקסלען אויף א סומע פון אנ'ערך 20 טויזענד זלאטעס.

נאכ'ן אדורכלייענען דעם בעשולדיגונגס-אקט, פרעגט דער פארזיצער דעם אנגעקלאגטען, צי ער איז זיך מודה אין דער פערשווענדונג,

מילגראם ערקלערט,

אז ער איז זיך מודה נאר טיילווייז, ער האט טאקע זיך צוגעאייגענט געלד פון דער באנק, אבער נישט אזא סומע, וועלכע ווערט דערמאהנט אין בעשולדיגונגס-אקט, נאר אינגאנצען 10.500 זלאטעס, ער האט דאס געטון אויף דעם אופן וואס ער האט אויסגעשריבען אסיגנאטען אין דער קאסע אויף כלומרשטע הלוואות אדער דיסקאנטא וואס איז געמאכט געווארען און פאר זיך גענומען דאס געלד, די דאזיגע מיסברויכען איז ער בעגאנגען אין פערלויף פון 2 יאהר צו דעם דאזיגען פערברעכען האט איהם געבראכט דאס וואס ער האט זשירירט פאר זיין ברודער און שוועגערין צו 200 דאלאר, יענע זענען אוועקגעפאהרען קיין אויסלאנד און ער האט שפעטער די זשירירטע וועקסלען געמוזט אויסקויפען, אין דערזעלבער צייט זענען אויך קראנק געווארען זיינע קינדער און זיין פרוי, וואס האט איהם אפגעקאסט זעהר פיל געלד, ער האט אלץ געהאפט אז סוף כל סוף וועט זיך איהם איינגעבען צו בעקומען געלד און צו דעקען דאס וואס ס'פעהלט אין דער קאסע

דער ענין, וועט אינגאנצען נישט ענטדעקט ווערען.

— ס'איז אבער געשעהען אנדערש, זאגט מילגראם פלוצלונג איז געקומען די רעוויזיע פון רעוויזיאנס-פערבאנד, ער האט אויך געמוזט, כדי די ביכער זאלען זיין אין ארדנונג איינשרייבען פיקטיווע הכנסה-פאזיציעס, וועלכע זענען אין דער ווירקליכקייט גארנישט געווען, בעת דער רעוויזיע האט דער אינספעקטאר שמויש געהייסען די ביכער ברענגען אין ארדנונג אין פערלויף פון עטליכע טעג, ער האט זיך פערשטענדיגט מיט דער פערוואלטונג און זיי האבען בעשלאסען אזוי איינצוארדענען, אז די ביכער זאלען בעת דער צווייטער רעוויזיע נישט ארויסווייזען קיין שום מיסברויכען און שפעטער ווען דער רעווידענט וועט אוועקפאהרען וועלען זיי אדורכקומען ווי אזוי די פעהלענדע סומע צו דעקען, ער האט דעריבער געמוזט אריינשרייבען פיקטיווע פאזיציעס, אז די קאסע זאל שטימען און צוליב דער זעלבער זיבה האט ער בעריכטעט דאס אלטע קאסע בוך און געהייסען איבערשרייבען א נייעס. דער רעווידענט האט אבער יא ענטדעקט די מיסברויכען. יעדענפאלס האבען זיך אבער דאך אנגעהויבען די אונטערהאנדלונגען מיט דעם ראט

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

זאל פילהארמאניע

20 נארוטאוויטש 20

דינסטאג, דעם 23 אויגוסט ה. י. 9 אווענד

גראנדיעזער יודישער פאלקס-קאנצערט

איינציגע פרוי אין דער וועלט אלס חזנ'טע

סאני רובינא

וועלכע האט זיך בעריהמט געמאכט אין ענגלאנד, זיד-אפריקע, פראנקרייך און אין בעלגיען מיט איהרע חזנ'ישע געזאנגען, וועט צום ערשטען מאל אין לאדז

צ'זאמען מיט'ן

לאדזער סימפאנישען ארקעסטער

דיריגענט — הערץ רוביז,

אויספיהרען א גלענצענדען פראגראם, וואס וועט בעשטעהן פון:

1) חזנ'ישע,
2) יודישע פאלקס-לידער,
3) ראמאנסען,
4) יודישע לידער-פאפורי.

גענויערס אין די ווייטערדיגע אנאנסען.

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

פארק העלענאוו

טראמוואיעז-צופאהר 8 און 4.

בילעטען-פארפערקויף:
וועלמאנאוויטש, פיעטריקאווער 12 (קאנדיטאריי)
ווייגבערג, נאוואמיעסקא 30 (קאנדיטאריי)
און אין דער קאסע פון העלענאוו

היינט, מיטוואך, ד. 17 אויגוסט חמשה עשר באב, פונקט 8.30 אוו. קומט פאר אין העלענאוו דער

גראנדיעזער קאנצערט

פאר'ן אפפאהרען נאך אמעריקא פון קעניג פון די חזנים

ר' גרשון סיראטא

מיט דער בעטייליגונג פון לאדזער פילהארמאנישען ארקעסטער

אלע פלעצער צו 1.04 זל. ● ביים קלאוויר דער בעריהמטער פיאניסט נ. סיראטא. ● אלע פלעצער צו 1.04 זל.

פראגראם:
כי לקח טוב נתתי לכם
כי הוא לבדו
אב הרחמים
שמע ישראל
ועל ידי עבדיך
אבינו מלכנו
ד"ד אל רחום ותנון
הבן יקיר לי אפרים
שיר השירים
רצה
אאידא) מיט'ן ארקעסטער
טאסקא)

די יודישע וועלט-קאָנפערענץ

ערעפנונגס-רעדע פון ד"ר בערנארד דויטש. — רעדע פון סטיפען וויז. — ערקלעהרונג פון יצחק גרינבוים. — שלום-רעדע פון נחום גאָלדמאַן

ערעפנונגס-רעדע פון ד"ר בערנאַרד דויטש

גענף, 15 (יט"א)

עפענענדיג די יודישע וועלט-קאָנפערענץ, האָט דער פרעזידענט פון יודיש-אמעריקאנער קאָנ-גרעס דר. בערנארד דויטש געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האָט ערקלערט צוו. אנד.:

מיר קומען זיך צונויף אין אַ זעהר שווערער צייט. אין לעבען פון די פעלקער און בעזונדערס פון אונזער אייגענעם פאָלק, קומען פאָר שנויים פון גרויסער בעדייטונג. אין משך פון אונזער לאנגער געשיכטע האָבען מיר דורכגעמאכט נישט איין שנוי. מיר זענען תמיד בעטרעטען דעם נייעם וועג מיט כאַראקטער און זיכערקייט. די איינגעבוירענע וויינ-הייט פון אונזער פאָלק, די געטליכע וויזיע פון אונזערע פיהרער, פון משה ביז הערצל, האָט גע-פיהרט אונזער גורל, היטענדיג אונזער דאָזיין. מיר טרעפען זיך היינט אין אַ פינסטערן טאָג, כדי צו-זאַמען זיך בעראטען וועגען פאַרטצוזעצען דעם פראָצעס פון אונזער קיום, צו זיכערן זיך די צוזאַ-מענארבייט פון דער פריינדליכער קריסטליכער וועלט, ווידעראַמאָל צו שאפען אַ פאָרום פאר דער דעמאָקראטישער שטים פון אונזער פאָלק.

איך וויל אין קורצע און אלגעמיינע שטרי-כען בעריהרען די בעדינגונגען פון יודישען לעבען אין די פעראייניגטע שטאטען. די אמעריקאנער דע-מאָקראטיע איז די ברכה פון אונזער לאנד. טאָלע-ראנץ און געגענזייטיגער גוטער ווילען זענען תמיד געווען די גרונד-שטיינער פון אמעריקאנער פאָרט-שריט, די יודען האָבען אין דער געשיכטע פון אמעריקא געשפילט אנ'עהרווירדיגע ראָל. ביי היינטיגען טאָג לעבען 4 און אַ האלב-מיל-יאָניגע יודישע געמיינדשאפט אין פריינדשאפט מיט אונזערע מיטבירגער פון די פעראייניגטע שטאטען.

דער וואקסענדער אנטיסעמיטיזם אין איירָאָפּא האָט געהאט אנ'אינטערעסאנטע אויסווירקונג אויף דער קריסטליכער עפענטליכער מיינונג אין אמע-ריקא. די לעצטע יאָהרען איז אין אמעריקא אויס-געוואקסען אַ מעכטיגע קריסטליך-יודישע גודוויל-בעוועגונג, וואָס איז ספּאָנטאן אויפגענומען געוואָ-רען דורך אונאבהענגיגע און ליבעראלע קריסטען. די דאָזיגע בעוועגונג שטרעבט מיט אלע מיטלען נישט צו דערלאָזן צו ראַסען-שנאה און מיספער-שטענדניס צווישען קריסטען און יודען. פיהרענדע אַמעריקאנער קריסטליכע פערזענליכקייטען האָבען געגעבען שווערע קלעפּ דער בייזער הידרע פון אנטיסעמיטיזם.

איהר דאַרפט אָבער נישט מיינען, אז דער אינטערנאַציאָנאַלער אנטיסעמיטיזם האָט נישט עפּרובט צו פערגיפטען די בריגימער פון דער אַמעריקאַנער דעמאָקראַטיע דורך שיקען אין אונזער לאַנד זיינע פינסטערע עמיסאַרען, וועלכע האָבען דאָ און דאָרט געפונען וויליגע יחידים, וואָס האָבען זיי אויסגעהערט און אַפילו געגעבען געלד. מען דאַרף אָבער וויסען, אַז די אַמעריקאַנער דעמאָ-קראַטיע, פונקט ווי יעדע אמת'ע דעמאָקראַטיע, איז ווידערשטאַנדספעהיג געגען דעם אנטיסעמיטיזם און אַז דאָס אַמעריקאַנער פאָלק טאָלערירט נישט דעם דאָזיגען קרעבס-אַרטיגען ווילד-וואוקס, וואָס גרייט חרוב צו מאַכען יעדע געמיינשאַפט, אין וועלכען ער כאַפּט זיך אַריין.

אַט אַזוי, זאָגט דר. דויטש, זענען יודישע קהלות געווען צושפליטערט מיט 130 יאָהר צוריק. מיר האָבען זיך דאָ פערזאַמעלט, פערענדיגט זיין רעדע דר. דויטש, אַלס א געאייניגט פאָלק מיט געמיינזאַמע אינטערעסען, צו האַלטען זיך צוזאַמען אנ'עצה, און דאָס נישט איבער דער לאַגע פון איינציגע קבוצים. מיר זענען זיך צוזאַמענגעקומען, כדי זיך בעראַטען וועגען וורל פון רוב מנין און רוב בנין פון יודישען פאָלק, כדי צו העלפען די יודישע מאַסען.

רעדע פון ד"ר סטיפען וויין

די יודישע וועלט-קאָנפערענץ איז צונויפגע-רופען געוואָרען אויפ'ן גרונד פון די בעשלוסען, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען אויף די 9-טע און 10-טע סעסיעס פון יודיש-אַמעריקאנער קאָנ-גרעס. די קאָנפערענץ האָט צוויי אויפגאבען: א) אויפקלערען די לאגע פון די יודען אין פערשידע-נע לענדער הן אין פּאָליטישער, הן אין ווירט-שאפטליכער הינזיכט, ב) אַנצונעהמען א בעשלוס וועגען פּראָיעקט צונויפצורופען א יודישען וועלט-קאָנגרעס.

די קאָנפערענץ וועט קוים זיין ביכולת אויס-צואַרבייטען אַלע פרטים פון פּראָגראם פאר דעם יודישען וועלט-קאָנגרעס. עס מוז אָבער געשאפען ווערען אנ'אפאראט, וואָס זאָל ערמעגליכען צונויפ-צורופען א דעמאָקראַטישען, אָרגאניזירטען און רעפּרעזענטאַטיווען וועלט-קאָנגרעס. מיט א יאָהר צוריק איז אין בזעל פאָרגעקומען א בעראטונג פון א קליינער אָבער א רעפּרעזענטאַטיווער גרופּע פון פיהרענדע יודישע פערזענליכקייטען, דערונטער מיטגלידער פון פּאַריזער קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס און פון יודיש-אמעריקאנער קאָנגרעס. אויף דער דאָזיגער בעראַטונג איז בעשלאָסען גע-וואָרען צונויפצורופען די היינטיגע קאָנפערענץ אלס פאָרבערייטונג פאר דעם וועלט-קאָנגרעס.

נישט די היינטיגע קאָנפערענץ, נישט דער וועלט-קאָנגרעס ענטהאלטען נישט אין זיך קיין שום סכנה פאַר'ן יודישען פאָלק. אויב אפילו עס וואָלטען דערמיט געווען פערבונדען וועלכע עס איז געפאהרען, אכטען מיר צו שטארק אונזער פאָלק, אז מיר זאָלען נישט וויסען, דאָס ישראל זוכט נישט קיין זיכערהייטס-גאראנטיעס, נאר ווייס, ווי אזוי ער דארף געהן אלס שטאָלץ פאָלק אויפ'ן וועג פון מוט און האָפנונג. נישט די היינטיגע קאָנפערענץ, נישט דער יודישער וועלט-קאָנגרעס האָבען נישט קיין ריין-דעפענזיווע צוועקען. מיר זענען א לעבעדיג פאָלק און אלס אזא מוזען מיר זיך בעראטען און געפינען אויסדרוק פאר אונזער ווילען.

דאָס זענען געווען צייטען, אין וועלכע מען האָט זיך נישט געקענט פאָסשטעלען, אז יודען פון פערשידענע לענדער זאָלען זיך פערזאמלען, כדי ארומצורעדען זייער פּראָגראם.

„קוואָ'ס גייסט איז נישט רומעניען'ס גייסט. מיר גלויבען אויך נישט, אז דער היטלעריזם, הגם ער מאַרשירט איצט פאָראויס, זאָל זיין דאָס לעצטע וואָרט פון דייטשען פאָלק. מיר גלויבען, אז שילער און לעסינג דריקען אויס בעסער דייטשלאַנד'ס נשמה ווי היטלער און געבעלס. וועלכע פּאָליטישע און פּאַרטייאישע ענדערונגען עס זאָלען צייטווייליג נישט בעדראָהען דעם אינערליכען שלום פון דייטשלאַנד, וואו עס לעבט מעהר ווי א האַלב מיליאָן יודען — זיינט טויזענד יאָהר מיטבירער פון דייטשלאַנד — וועלען נישט פערטריבען ווערען פון דייטשלאַנד. היינע איז בערנע, וואסערמאַן און עהרליך, לאַסקער און באמבערגער, ראטענאו און איינשטיין, זיי וועלען אויך נישט פּעראורטיילט ווערען צו דער גייסטיגער טראַגעדיע בעראויבט צו ווערען פון רעכט זיך צו בעטייליגען אין דייטש-לאַנד'ס לעבען.

עס איז מעגליך, אז עס וועלען פאראיבער געהן יאָהרען ביז דער וועלט-קאָנגרעס וועט זיך צונויפקומען, אָבער ער מוז צושטאנדקומען. מיט א פאָלק, וואָס וואַגט נישט געמיינזאם און עפענטליך צו בעהאַנדלען זיינע אייגענע פּראָבלעמען וועט זיך קיינער נישט רעכענען. ווען אַפילו עס וואָלט נישט געדראָהט דאָס געשפענסט פון אנטיסעמיטיזם, וואָלט אויך געווען נויטווענדיג א יודישע וועלט-קאָנפע-רענץ צו בעהאַנדלען די יודישע פּראָגען. ישראל איז עפּעס מעהר ווי א שפּיל-באַל אין די הענד פון אנדערע פעלקער. דאָס איז א היסטאָריש פאָלק מיט גרויסע טראדיציעס און א העראָאישען גורל, וועמעס בעשטימונג ליגט סוף כל סוף אין זיינע אייגענע הענד.

די איצטיגע קאָנפערענץ איז נישט קיין ציוניסטישער צוזאמענקונפט. דער ציוניזם האָט זיינע אייגענע אינסטיטוציעס און פערזאמלונגען.

אין דער ענטשלאָסענהייט צו קעמפען פאר אונזערע רעכט, אין צוטרוי דערצו, אז דאָס גע-וויסען פון די פעלקער וועט נישט בלייבען שטום אויף דעם געשריי פון יודישען פאָלק וועגען גערעכטיגקייט, עפענען מיר די דאָזיגע קאָנפערענץ צום וואוילזיין פון יודישען פאָלק פאר די אויגען פון דער גאנצער וועלט."

גענף, 16 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין דער גענעראל-דעבאַטע אויף דער יודי-שער וועלט-קאָנפערענץ האָבען גערעדט דר. מאיר עבנער (רומעניען) קאַרעלסקי (דייטשלאנד) טענענ-בוים (עסטרייך) אינזש. ראָבערט שטריקער און עמיל מאַרגוליעס (טשעכאָסלאָוואקיי).

אַ גרויסען רושם האָט געמאכט די רעדע פון דעם אמעריקאנישען, קריסטליכען פּראָפ. הודסאָן פון דער הארוואַרד-אוניווערזיטעט. הודסאָן האָט רעדאגירט דעם מינדערהייטס-טראַקטאַט אויף דער ווערסאַלער שלום-קאָנפערענץ: הודסאָן האָט אויפ-געפאָדערט די יודען צו שיצען זייערע רעכט אין אלע לענדער.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען נישט צו האַלטען קיין רעפּעראַטען איבער דער יודישער לאגע אין בעזונדערע לענדער. יצחק גרינבוים האָט אָפּגעגע-בען אַ דערקלערונג אין נאָמען פון די פּוילישע ציוניסטען, וועגען זייער שטעלונג צום וועלט-קאָנ-גרעס. די פּוילישע ציוניסטען זענען מסכים אויפ'ן קאָנגרעס ביי פאָלגענדע בעדינגונגען:

1) די ציוניסטישע לעזונג איז די לעזונג פון דער יודען-פּראַגע.

2) פאָלקס-וואַהלען אויף דעמאָקראטישע יסודות און

3) אויפלעבען דעם קאַמף פון די יודישע מאַ-סען פאַר זייערע רעכט.

נחום גאָלדמאַן האָט אין זיין שלום-רעדע נישט מסכים געווען מיט גרינבוים'ס אויספיהרונגען; ער האָט אויך אָפּגעוואָרפען די חשדים פון נח פּריי-לוצקי, אז דער וועלט-קאָנגרעס וועט פערוואַנדעלט ווערען אין א ציוניסטישען קאָנגרעס.

גענף, 16 (יט"א טעלעגראַפיש)

היינט א גאנצען טאָג קומען פאָר בעראַטונגען פון די קאָמיסיעס, וועלכע זענען געשאפען געוואָ-רען אויפ'ן פּלענום.

שטאַט-טעאַטער, ציגעל-גאַס 27
יודיש-דראַמאַטיש טעאַטער אין פּוילן
XVII יאָר ווילנער טרופּע
דיר. מ. מזאה.
היינט, מיטוואָך, ד. 17-טן, 9.15 אָוונט
פרנסה
מוזיקאַלישע קאָמעדיע אין 3 אַקטן
פון ח. גאָטעספעלד
רעזשי: ד"ר מ. ווייכערט, מוזיק: הענעך קאָן, דעקאָראַציע: וו. וויינטרויב, טענץ: ל. ראָטבוים.
אין 3-טן אַקט גרויסער רעווי-פּראָגראַם.
בילעטן פון 50 גר. אָן צו בעקומען אין בילעטן-קאַסע פון שטאָט-טעאַטער מאַגיסטראַטסקי 1.

טעאַטער „סקאַלאַ" שרודמיעסקאַ 15
קינסטלער-אַנסאַמבל פון ווילנער און וואַרשעווער אַרטיסטען
היינט, מיטוואָך, דעם 17 ד. ח. אונאַפּרופיך צום לעצטען מאָל
אויפ'ן פערלאַנג פון טעאַטער-עולם — דאָס שטאַרק אויסגענומענע ווערק פון ה. לייוויק
„קייטען"
אין 3 אַקטען. רעזשי: ה. בוזגאַן
סיבירער קאַטאָרגע-לידער.
ספּעציעלע תפיסה-דעקאָראַציע און קאָסטיומירונג
פּרייזן 50 גר. און 1 גילדן
ווער עס קומט פריהער, בעקומט א בעסערן פּלאַץ
אַכטונג! דאָנערשטאָג ווערט צוליב דער גענעראַל-פּראָבע נישט געשפּילט. פרייטאָג, דעם 19-טן ד. ח. פּרעמיערע מיט מאַגדאַ קאַרמען

יודישער הילפס-פעראיין „תומכי אורחים"
זונטאָג, דעם 21-טען אויגוסט ד. י. ווערט איינגעאָרדענט דורך דעם הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" אין פּאַרק העלענאָוו
א גרויסע גאַרטען-פעראיוולונג
מיט א אויסערגעוועהנליך רייך פּראָגראַם, וואָס לאָדז האָט נאָך נישט בעוויזען צו זעהען.
געניערס אין די ווייטערע אַנאָנסען. בילעטען צום פּרייז 50 גראָשען און 1 זלאָטע איז צו בעקומען אין פעראיינס-קאַנצעלאַריע פּאָמאָרסקאַ 18 פון 11—2 מיטאָג און פון 5 ביז 9 אָוונד.
שטיצט די אומזיסטע קוך! — שטיצט די פּראָדוקטן-פערטיילונג „מתן בסתר" — שטיצט די קויהלען-און קאַרטאָפעל-פערטיילונג אויף ווינטער

נאָך קורצע, שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאָטער, זוהן, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

ב"ע

ליבוש שאַפּשאָוויטש

בן ר' שלמה ז"ל

אין עלטער פון 40 יאָהר.

די לויה קומט פאָר היינט, מיטוואָך, דעם 17-טען אויגוסט 1932, 1 אַ זייגער ביי טאָג פון פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפגעטרויערטע הינטערבליבענע.

4866

מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 18-טען ד. ח 12 אַ זייגער ביי טאָג צו דער ערשטער שמערצליכער יאָהרצייט פון

ב"ע

יעקב סטריקאָווסקי

קומט פאָר אויפ'ן בית-החיים אַ הזכרה אין די ענטהילונג פון דער מצבה, וועגען וואָס עס טיילען מיט אַלע קרובים, פריינד און בעקאַנטע

פרוי און טאָכטער.

4858

פונאנדערלאזען דעם רייכסטאג

דאס איז דער איינציגער אויסוועג פון דער לאגע אין דייטשלאנד — היטלער געהט אבער איז אפאזיציע

בערלין, 16 (ספ. טעל.)

נאכדעם ווי ס'זענען איבערגעריסען געווארען די אונטערהאנדלונגען צווישען הינדענבורג'ן און היטלער'ן וועגען דער דייטשער רעגירונג, איז זיכער, אז די היטלעריסטען וועלען איצט איבער-געהן צו א זעהר שארפע אפאזיציע צו פאפענס רעגירונג.

צוליב דעם איז פערהאן די מעגליכקייט, אז די פאפען-רעגירונג וועט אין רייכסטאג געשטירצט ווערען מיט א זעהר גרויסער מעהרהייט. אין דעם פאל איז נישט פערהאן קיין אנדער אויסוועג, ווי פונאנדערלאזען דעם רייכסטאג און בעשטימען נייע וואהלען אויפ'ן יסוד פון אנ'אנדער וואל-ארדינאציע.

בערלין, 16 (ספ. טעל.)

אין דער היטלעריסטישער פרעסע האט זיך בעוויזען א געשפרעך מיט היטלער'ן וועגען זיינע אונטערהאנדלונגען מיט הינדענבורג'ען. היטלער זאגט, אז שולדיג אין דעם וואס די אונטערהאנד-לונגען האבען זיך נישט איינגעגעבען, איז דער קאנצלער פאפען. איצט וועלען די היטלעריסטען מוזען איבערגעהן צו דער אפאזיציע. היטלער האט ערקלערט, אז ער וועט נישט פעראטען זיך אליין און נישט זיין בעוועגונג. די היטלערישע פארטיי וועט איצט קעמפען וועגען דער מאכט. די מיטלען פון קאמף וועלען אפהענגיג זיין פון די מעטאדען מיט וועלכע ס'וועט זיך בענוצען דער געגנערישער צד.

שענדליכער כוליגאנישער אנפאל

אויף דער קאלאניע פון דער יוד. לאנדקענטשאפט-געזעלשאפט אין זאקאפאנע

זאקאפאנע, 16 (טעלעפאניש)

נעכטען ביינאכט איז אויסגעפיהרט געווא-רען א שענדליכער כוליגאנישער אנפאל אויף דער קאלאניע פון דער יודישער לאנדקענטשאפט-געזעלשאפט, וואס געפינט זיך אין יאשטשעורובקע.

ווען אלע זענען שוין געשלאפען האט מען פלוצלינג אנגעהויבען צו באמבארדירען די קאלאניע מיט שטיינער, אלע שויבען זענען אויס-געהאקט געווארען, עטליכע קאלאניסטען זענען פערוואונדעט געווארען.

ווי מ'שמועסט האבען דעם אנפאל אויסגע-פיהרט ד י ענדעקעס.

פראצעס געגען דיר. וואלף מילגרוים

(ענדע פון די ערשטע זייט)

און פערוואלטונג יועצען דעקען די פעהלענדע סומע, פון:

די וועקסלען וואס זיין פאמיליע האט געגעבען

און וואס יעדער פון די פערוואלטונגס-און ראט-מיטגלידער האבען געגעבען האט זיך צונויפ-געשטעלט א סומע פון 30 טויזענד זלאטעס, וואס וואלט ווידער געזונד געמאכט די באנק.

אין דעם מאמענט פרעגט דער פארזיצער פאר-וואס מ'האט עפיס צונויפגענומען 30 טויזענד זלא-טעס, ווען דער אנגעקלאגטער איז זיך גאר מודה אין פערשוועדען איבער 10 טויזענד זלאטעס.

אויף דעם ענטפערט מילגראם, אז מ'האט אויס-גערעכענט אויף דעקען אלע עווענטועלע הזיקות פון דער באנק.

די אלע איינגעלעגטע וועקסלען, ערקלעהרט ווייטער מילגראם, האבען געזאלט זשירירען דער-פ'רעזעס פון ראט און מרדכי פריינד, דער פרעזעס פון ראט האט זיך אבער פון דעם אפמאך צוריק-געצויגען און פון דעם פלאן איז גארנישט געווארען, די פערוואלטונג האט אנגעהויבען פון איהם צו פערלאנגען געלד, נישט געוואלט אפילו בעהמען קיין וועקסלען פון זיין פאמיליע כדי נישט צו קומען אין טיורמע אריין, האט דער אנגעקלאגטער בעשלאסען אוועקצופאהרען קיין פראנקרייך, כדי ביי זיין רייכע פאמיליע צו בעקומען געלד," ער האט אפגעגעבען א ביטע וועגען אנ'אויסלענדישען פאס, אבער דא איז ער ארעסטירט געווארען.

אויף דער פראגע ווי אזוי ס'נעהמט זיך דער אונטערשיד פון 10 טויזענד זלאטעס אין וועלכע ער איז זיך מודה, אז ער האט זיי פערשוועדעט און דער סומע פון 33 טויזענד זלאטעס, וועגען וועלכער ס'רעדט דער בעשולדיגונגס-אקט ענט-פערט מילגראם, אז קודם-כל האט ער ביי

יעדער פיקטיווער טראנזאקציע

פון וועלכער ער האט גענומען פאר זיך דאס געלד, געמוזט איינשרייבען הכנסה פון פראצענטער רעד-וו'זיע און אזוי ווייטער, דאן האט ער יעדען חודש איינגעשריבען פיקטיווע פאזיציעס וואס די באנק האט כלומרשט פעדדינט, ווייל אין אנ'אנדער פאל וואלט די באנק וואלט ארויסגעוויזען א דעפיציט וואלט געקומען צו רעוויזיעס און דאס איז פאר איהם געווען אונגינסטיג, אזוי ארום האט זיך די פעהלענ-דע סומע שטארק פערגרעסערט.

נאך די ערקלערונגען פון דעם אנגעקלאגטען לעגט אדוו. פארעללע פאר דעם געריכט צו בע-פרייען 40 עדות, וועלכע דארפען ערקלעהרען, אז זיי האבען געגעבען וועקסלען אויף איינקאסא און הא-בען דערפאר קיין געלד נישט בעקומען, הגם די אויסשטעלער האבען די וועקסלען אויסגעקויפט. דער אדוואקאט מאטיווירט זיין פארשלאג דערמיט וואס מילגראם איז זיך מודה, אז ביי אלע עדות האט ער גענומען די וועקסלען און דאס איינגע-פלאסענע געלד גענומען פאר זיך, דאס געריכט איז מסכים אויף דעם אדוואקאטס פארשלאג און

40 פון די עדות ווערען נישט אויסגעהערט

פון די ווייטערע עדות גיט דער ערשטער ערקלעה-רונגען דער פונקציאנאר פון אויספארשונגס-אמט ה' סטעפאנקעוויטש. ער האט געפיהרט די אויס-פארשונג, ער דערצעהלט, אז באלד נאכ'ן ארעסט האט זיך מילגראם מודה געווען, אז ער האט פער-שוועדעט איבער 10 טויזענד זלאטעס, ער האט אויך אויסגעפארשט, אז מילגראם האט געלעבט א גוטען טאג און איינגעארדענט הולאנקעס, וואס שייך די קליענטען פון דער באנק, וועלכע זענען בעשע-דיגט געווארען דורך מילגראמס מאלווערזאציעס, בע-שטעהען פון

ליטער ארימעלייט, וועלכע זענען אינגאנצען רואינירט געווארען

ס'זענען אפילו פערלוירען געגאנגען נדבים פון כלה-מיידלעך.

דאן גיט ערקלעהרונגען דער רעווידענט פון רעוויזיאנס-פעראבאנד אינספעקטאר שמויש. ער ער-קלעהרט, אז ער האט געהאלטען מילגראמען פאר א זעהר פעהיגען ארגאניזאטאר און פאר א מענש, וועלכער וואלט געקענט שטארק ענטוויקלען די אינ-סטיטוציע, די ערשטע רעוויזיע אין דער באנק האט דער עדות אדורכגעפיהרט אין מאי 1930 און געפינען אלץ אין ארדנונג, ער האט דעריבער געשטעלט אין דער צענטראלע א פארשלאג, אז די אלט שטעטישע פאלקס-באנק זאל אנגענומען ווערען אלס מיטגליד אין רעוויזיאנס-פעראבאנד, אזוי איז געשעהען און די צענטראלע קאאפעראטיווער באנק האט בעשטימט פאר דער אלטשטעט'שער באנק א קרעדיט פון 10 טויזענד זלאטעס, שפעטער האט ער בעמערקט, אז מילגראם פיהרט אין דער באנק אזוי געפערליכע ווינקולאציע-טראנזאקציעס, דאס הייסט מ'שיקט דער באנק אין פראטעסט, די באנק קא-סירט איין דאס געלד און שיקט עס דאן איבער דעם ליפעראנט, אזעלכע טראנזאקציעס זענען מאר קאאפעראטיווע באנק נישט ערלויבט, דער עדות האט דערויף אויפמערקזאם געמאכט מילגראמען, וועל-כער האט צוגעזאגט מעהר אזעלכע טראנזאקציעס נישט צו מאכען, שפעטער האט זיך אבער ארויס-געשטעלט, אז מילגראם האט אזעלכע טראנזאקציעס ווייטער געמאכט.

דאס געלד פאר די פראכטען איינ-קאסירט און גענומען פאר זיך אין מאש אריין

אין יולי 1931 איז אין רעוויזיאנס-פעראבאנד געקומען אנאנימער בריף פון לאדז, אז אין דער אלטשטעטישער פאלקס-באנק קומען פאר מיסברויכען און דער דירעקטאר מילגראם צוזאמען מיט די פערוואלטונגס-מיטגליעדער שמואל פטאשניק און אנ-דערע מאכען אפטע סעודה'לעך וואס קאסטען פיל געלד, א חוץ דעם האט מען אין דער צענטראלע בעמערקט, אז אנ'איבערווייזונג פון דער אלטשטע-טישער באנק אויף א סומע פון 2568 זלאטעס, ווערט חדשים לאנג נישט רעאליזירט, צוליב דעם איז דער אינספעקטאר שמויש געקומען אומגעריכ-טערהייט קיין לאדז אויף א רעוויזיע. די רעוויזיע האט אבער נישט געקענט פארקומען ווייל די ביכער זענען נישט געווען דורכגעפיהרט ביזן לעצ-טען טאג, דער רעווידענט האט דעריבער געגעבען פיר טעג צייט אויף צוצופיהרען די ביכער, דער-ווייל האט ער שוין בעמערקט, אז אין שופלאד זע-נען געלעגען אויסגעשריבענע טשעקס אויף עטליכע טויזענד זלאטעס, וואס זענען נישט געווען איינגע-געשיקט, ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס געלד האט די באנק טאקע געדארפט אוועקשיקען, אבער מילגראם האט דאס געלד גענומען פאר זיך, ווען די קליענטען זענען געקומען מיט סקאנדאלען האט מילגראם זיי געוויזען דעם רוקען פון דעם ביכעל פון פ. ק. א., וואו ס'איז געווען פערשריבען, אז דאס געלד איז אוועקגעשיקט געווארען, דאס דאט שוין דעם ה' שמויש איבערצייגט, אז ס'וועט פראגעקומען גרויסע מיסברויכען, ווען ה' שמויש איז געקומען צו דער צווייטער רעוויזיע האט ער שוין געטראפען געפעלשטע ביכער, דאס קאסע-בוך איז געווען פערניכטעט, ער האט שוין געהאט דאקומענטען, אז מילגראם

האט זשירירט די באנק אויף פריוואטע וועקסלען און זיי פריוואט דיסקאנטירט

ה' שמויש האט געוואלט גלייך דעם ענין איבער-געבען דעם פראקוראר, די פערוואלטונגס-מיט-גלידער האבען אבער נישט געראטען דאס צו טון, ווייל מ'קען פון מילגראמען ארויסבעקומען, געלד. דער רעווידענט האט ווייטער פעסטגעשטעלט, אז דער פערוואלטונגס-מיטגליד שמואל פטאשניק, וועלכער האט אונטערגעשריבען טשעקען און זשי-רירט צוזאמען מיט מילגראמען האט אלץ לייכט-זיניג און ווי מיט כונה ערלעדיגט, ער האט אונ-טערגעשריבען בלאנקא-טשעקען און אפילו גע-מאכט א סטעמפעלע מיט זיין אונטערשריפט און עס געגעבען מילגראמען, וועלכער האט געטון דער מיט וואס ער וויל, די באנק געפינט זיך איצט אין א זעהר קלאגעדיגען צושטאנד און ס'איז נישט אויסגעשלאסען, אז אין דער נאהענטסטער צייט וועט קומען צו „א אופאדלאשטש".

ה' שמויש דערצעהלט ווייטער, אז מילגראם האט גענומען פראוויזיע פון די רעיענטען וואס האט אויסגעמאכט פון 300 ביז 400 זלאטעס א חודש און דאס געלד איז איינגעשריבען געווארען אין די ביכער, ער האט פערקויפט ווערט-פאפירען וואס זענען געלעגען אין דעפאזיט און א טייל געלד גענומען פאר זיך.

דער אדוואקאט פארעללע וויל מיט א גאנצע רייה פראגע דערווייזען, אז

פטאשניק האט געוואוסט פון די אונערלויבטע טראנזאקציעס

וואס מילגראם האט געמאכט

דער עדות וו. אייכנער דערצעהלט אויך וועגען מילגראמס מאלווערזאציעס, וועגען דעם ווי אזוי מילגראם האט געוואלט דעקען די סומע, פאר איהם איז געווען אנ'איבערראשונג ווען ער האט זיך דערוואוסט, אז מילגראם וויל אנטלויפען קיין אויס-לאנד, מילגראם איז געווען פעהיג און קלוג, קיין הולאנקעס האט ער קיינמאל נישט געמאכט און נישט ברייט געלעבט, אבער צוליב מילגראמס דער-פראודאציע איז די באנק אין אזא קלאגעדיגען צו-שטאנד און זי קען זיך שוין מעהר נישט האלטען, ס'ווערען דאן אויסגעהערט א גאנצע רייה עדות, וועלכע ברענגען קיין שום נייעס נישט אריין אין פראצעס, צום סוף ווערט אויסגעהערט דער בוכ-האלטער-עקספערט, וועלכער ערקלעהרט, אז עס וואוב דערט איהם זעהר, ווי אזוי דער רעווידענט האט דורך 2 יאהר רעווידירט די ביכער און נישט אויפ-מערקזאם געמאכט, אז אין די ביכער איז נישט פאר-האן קיין שום ארדנונג, געלד איז נישט קוויטירט געווארען, וועקסלען אויך נישט, אפילו קיין דעפא-זיטען זענען נישט געווען קוויטירט. די געדולס-ביכער האבען נישט געשטימט מיט די הויפט-ביכער דעם וועקסעל-פארטפעל איז געווען אוממעגליך צו קאנטראלירען, בכלל זענען די ביכער געווען אין אזא כאאטישער ארדנונג, אז זיי האבען מעגליך געמאכט מילגראמען אויסצופיהרען זיינע מאל-ווערזאציעס.

צוליב דיזעלבע טעמים קען מען אויך נישט אויף גענוי פעסטשטעלען די הויך פון דער פער-שוועדעטער סומע, דאך איז זיכער, אז מילגרוים האט פערשוועדעט נישט ווייניגער, ווי 15400 זלאטעס.

ווען ס'וואלטען אפילו נישט פארגעקומען קיין מאלווערזאציעס, זאגט דער עקספערט, איז די באנק אויך געשטאנען פאר א פליטה, ווייל דער דעפיציט האט שוין דערמאלט בעטראגען 12000 גילדען.

דערמיט ווערט פערענדיגט די געריכטס-פער-האנדלונג. דאס געריכט בעשליסט דאן צוצולייגען צו די געריכטס-אקטען א בעשטעטיגונג פון ד"ר קיאק, אז מילגרוים'ס קינדער זענען קראנק געווען און אויך א בעשטעטיגונג פון דער מיליטער-מאכט, אז מילגרוים האט זיך בעת זיין מיליטער-דינסט זעהר גוט אויפגעפיהרט.

נאך א קורצער רעדע פון פראקוראר, וועל-כער פערלאנגט פארן אנגעקלאגטען א הארבע שטראף און פון די אדוואקאטען, וועלכע בעטען א מילדע שטראף. בעקומט דאס ווארט דער אנגעקלאגטער, וועלכער זאגט, אז ער איז נישט קיין פערברעכער, נאר אנ'אומגליקליכער מענש און בעט, אז דאס געריכט זאל איהם מוחל זיין און איהם געבען א מילדע שטראף.

נאך א בעראטונג טראגט דאס געריכט ארויס אנ'אורטייל, לויט וועלכען מילגראם ווערט פער-משפט אויף צוויי יאהר טורמע, אריינרעכענענדיג איהם די 10 חדשים, וועלכע ער איז אפגעזעסען ביזן פראצעס.

צוליב דעם, וואס דאס געריכט האט א חשד, אז ער וועט עוקר-מרינה זיין, בלייבט ער זיצען ביז צו דער אפעלאציע.

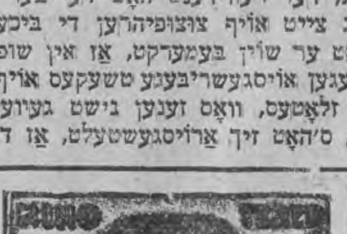

היינט — רעוועלאציאנס-
◆ פרעמיערע! ◆
גרויסער דראמאטישער זיטען-פילם
פון לעבען פון די מאדערנע חתונות,
אונטערן נאמען:
„פרעמדע
איז דערלויבט צו קושען"
ווען? וואו? און ווי אזוי? ענטפער וועט
ערטיילען די פאפולערסטע „גרושה"
און העלדין פון פילם „פרייע נשמות"
Norma Shearer
אין דער געזעלשאפט פון
Robert Montgomery,
Neil Hamilton
אנהויב פון 1-טען סעאנס 2.30 נאכמ.,
לעצטער 10.15 אוונד.
דער זאל איז מעכאניש
ווענטילירט און געקיהלט.

Dr. med REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אוונט
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון ווערטליכע ארטאפעדישע
אפאראטען ווי: הקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע
הענט און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

רעשטען-
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס,
ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-
שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

פאר געלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידארפיאלקא, פיעטריקאווער 7

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
17 אויגוסט 1932

די „רעטונג" פון אינפלאציע

אלגעמיין דערוואַרט מען אַ אינפלאַציע. מען רעדט דעריבער צוליב מאַנכע ידיעות, וועלכע האָבען זיך זייט אַ צייט אָנגעהויבען צו בעווייזען אין דער פרעסע, אין אָנהויב פּערעקט, שפּעטער קלאָרער, אפילו מיט דער בעמערקונג, אַז די רעגירונג האָט כלומרשט ברעה צו לאָזען די געלד פּרעס אין בעוועגונג שוין אין מיטען הויש סעפּטעמבער.

נישט געקוקט דערויף, וואָס און ווען די רעגירונג איז באמת גרייט צו טון אין דער בעציהונג, ווייזען זיך שוין אַרויס סמנים פון אַ פועל יוצא בנוגע אַנ'עווענטועלער אינפלאַציע. מענשען, וואָס קומען פון דער פּראָווינץ דערצעהלען, אַז אין מאַנכע געגענדען פּערקויפען פויערים בהמות בּאַר פאַר עפּעקטיווע דאָלאַרען. ער געהט לייכטער און גיכער איין אויף אַ נידעריגען פּרייז, אַבי צו בעקומען זיין געלד אין אַ פעסטער וואַלוטע.

אַט אַזאַ פאַל, אַ פּעראייִנצעלטער גיט גענוג צו קלעהרען דעריבער, וועלכע גליקען מיר האָבען צו דערוואַרטען פון אַנ'עווענטועלער אינפלאַציע. אמת די האַנדעלס־וועלט און די אינדוסטריע, נישט וועניגער די גרויסע גרונד־בעזיצער זענען לאַנג דערשטריקט דורך דעם מאַנגעל אין באַר געלד און קרעדיט. באַנק פּאָלסקי האָט זייגע קאַסעס פערשלאָסען און מיט זיין בעגרענצונג פון קרעדיט זענען אַנדערע בענק, וואָס האָבען אַמאָל געוואָרפען מיט זייערע געלדער אויף אַלע זייטען, בכלל געבליבען שטעהן. פון דער אַנדערער זייט האָט דער גרויסער ווירטשאַפטליכער וועלט־קראַך גורם געווען אַ שטאַרקען פאַל פון דער האַנדעל־און אינדוסטריע־וועלט, וועלכע האָט אונטערגעגראָבען די עקזיסטענץ פון בענק, וואָס האָבען פריהער נישט געוואָלט קיין קרעדיט.

אַזוי אַרום איז מען שטעהן געבליבען אָהן אַנ'אויסוועג און פאַמעליך האָט מען אָנגעהויבען צו הערען שטילע אָבער כסדר'דיגע וואונשען וועגען אינפלאַציע אָדער „באַדיי לאָז שוין זיין" אַ קריג. די וואונשען האָבען הפנים געטראָפען צו די רעגירענדע קרייזען און מען מיינט דאָרט אין די הויכע פענסטער, אַז דורך פערפּלייצען דעם מאַרק מיט פאַפּיר־געלד וועט זיך אָנהויבען אַ פּערקעהר, אַ האַנדעל: אַ געגאַרטער פּערקעהר, אָבער דאָך אַ פּערקעהר. די בענק וועלען בעקומען גרויסע קרעדיטען אין באַנק פּאָלסקי און וועלען איהם ווייטער געבען זייערע אַמאָליגע קליענטען, וועלכע לעכצען נאָכ'ן גראָשען.

איז, דעם דאָזיגען אינפלאַציע־פּלאַן ליגט אָבער אַ גרויסע סכנה. די סכנה הייסט: מאַנגעל אין צוטרוי. אין דער צייט פון דער מאַרקען־אינפלאַציע, איז די וועלט געווען פערפיהרט. קיינער האָט זיך נישט אָריענטירט און קיינער האָט נישט פערשטאַנען, און זיך נישט פערטיפט דעריין, וואָס וועט ווערען פון דעם געוואַלדיגען מיליאַרדען־יריד. נאָך אַ פאָר יאָהר, ווען מען האָט שוין יאָ אַרויסגעזעהען, וויפיל פערמעגען די אינפלאַציע האָט אָפּגעקאָסט יעדען בירגער, האָט מען אָבער געהאַפּט, אין ... אַקעגען באַרמאַלע צייטען, צייטען פון אַלגעמיינער רעגולירונג פון די אינטערנאַציאָנאַלע פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע ענינים.

היינט, ווען דער ווירוואַר אויף דער וועלט ווערט יעדען טאָג גרעסער, איז נישט צו האָפען, אַז דער צוטרוי צו וואַגאָנען מיליאַרדען צי מיליאָנען זאָל אין אפילו אַ קלענער מאָס בעהערשען די מאַסען. אויסלאַנד וועט די פּאַפּירענע געלדער זיכער נישט אַנערקענען פאַר אַ צאָהל־מיטעל, און אייגענע בירגער וועלען געשעפטען אָפּגעשלאָסען באַר אין אַ פעסטער אָדער לכל הפחות אין אַ כלו מרשט פעסטער וואַלוטאַ. ס'איז מורא צו האָבען דערפאַר, אַז די עווענטועלע מאַסען־פאַפּיר געלדער וועלטען אויפ'ן מאַרק געהאַט דאָס אויסזעהען און בעדייטונג פון די אַמאָליגע אינפלאַציע־געלדער. און ס'איז אויך שווער הייבט, ביי דער דערפאַהרונג פון דער מאַרקען־צייט, אַז למשל אַ וואַלד־בעזיצער זאָל פערקויפען האָלץ פאַר אַ בעמאָלען שטיקעל פּאַפּיר.

די ידיעות פון דער פּראָווינץ זענען אַ אָנווייז, וועלכע סכנה עס דראָהט דעם לאַנד מצד אַנ'אינפלאַציע.

היטלער איז אנ'אוואנטוריסט

מוסאָליני איז אַ געניוס — מיינט עמיל לודוויג

די בלעטער האָבען נעכטען געבראַכט די ידיעה, אַז היטלער פּרעטענדירט צו פערנעהמען אין דייטשלאַנד נישט קיין אַנדערען פּלאַץ, ווי מוסאָליני אין איטאַליען. עס איז דעריבער זעהר אינטערעסאַנט די מיינונג, וועלכע מ'האָט אַרויסגעזאָגט וועגען ביידע.

מיר האָבען די טעג געבראַכט אַן אויסצוג פון געשפּרעך, וועלכען עס האָט געהאַט דער בעריהמטער דייטשער שריפטשטעלער עמיל לודוויג מיט אַ מיטאַרבייטער פון דער פראַנצויזישער צייטונג „פּאַרי סואַר". לודוויג האָט זיך אַרויסגעזאָגט וועגען היטלער'ן, אַז וואָס גיכער דער דאָזיגער אוואַנטוריסט וועט איבערנעהמען די מאַכט, וועט זיין בעסער, ווייל ער וועט זיך שנעל קאָמפּראָמיטירען און זיינע אָנהענגער וועלען זיך פון איהם אָפּקעהרען.

אין ווייטעריגען גאַנג פון געשפּרעך איז עמיל לודוויג אַריבער צו פראַגען פון ליטעראַטור.

— איך פּערענדיג, האָט לודוויג געזאָגט, מיין סעריע ביאָגראַפיעס פון גרויסע מענשען. מיין בוך וועגען מוסאָליני וועט זיין דאָס לעצטע אין דער דאָזיגער סעריע. וואָס ס'זאָל נישט זיין, מוסאָליני איז אַ געניאַלער מאַן. און איך קען איהם בעגרייפען בעסער, ווייל איך אַליין בין אַ געגנער פון זיינע אנשויאונגען. אָבער וואָסער גרויסער אונטערשיד איז צווישען מוסאָליני'ן און היטלער'ן! מוסאָליני פּערמאָגט נישט נאָר די קונסט פון מיטרייסען מיט זיך מענשען, נאָר אויך צו פערהאַלטען די מאַכט איבער זיי. היטלער אָבער פּערמאָגט אַבסאָלוט נישט די דאָזיגע קונסט.

אָבער, האָט בעמערקט לודוויג, מיר געהען ווידער אַריבער צו פּאָליטיק. אפשר וועט איך זיין אינטערעסאַנט צו וויסען, אַז איך בין דער שאַפער פון ליטעראַרישען זשאַנר פון דער קינעמאַטאָגראַפישער ביאָגראַפיע. די ערשטע ביאָגראַפיע וועלכע איך האָב אָנגעשריבען, האָט זיך בעוויזען אין יאָהר 1919. דאָס האָט געהאַט ערפאָלג און האָט אַרויסגערופען נאָכאַמונגען, אָבער צווישען די אימיטאַטאָרען פון דעם זשאַנר זענען געווען ווייניג טאַלאַנטפולע מענשען. דער בעסטער שרייבער אין דעם זשאַנר איז געווען אַנדרע מאָרואַ, פאַר זיין טאַלאַנט און פאַר זיין בעגאַבונג בויג איך זיך.

אויף דער פראַגע פון דעם זשורנאַליסט, צו וואָסער מין ליטעראַטור זענען איצט געוואוינט די שרייבער האָט לודוויג געענטפערט:

— אין משך פון דער לעצטער צייט האָב איך מיט גרויס סאַטיספאַקציע געאַרבייט איבער אַ בוך, וואָס זיין אינהאַלט, מיין איך וועט זיין עפּיס אַ נייעס אין דער ליטעראַטור. דאָס בוך הייסט „נילוס, אָדער די געשיכטע פון אַ טייך". דאָס בוך האָט נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט די געוועהנליכע רייזע־בעשרייבונגען, פּערקעהרט, איך האָב זיך בעמיהט צו בעווייזען דאָס בעהאַלטענע לעבען פון טייך, לאַנד און פון זיינע איינוואוינער, אַריינדרינגען אין די סודות פון נילוס אין זיינע בעזונדערע טיילען. איך מוז אייך פערזיכערן, אַז ס'איז זעהר אינטערעסאַנט אַריינצודרינגען אין לעבען פון אַ טייך פון די עלטסטע צייטען אָן ביז היינט. איך האָב געלעבט אַ לענגערע צייט אין עגיפּטען און איך האָב געהאַט אין מיין רשות זעהר פיל דאָקומענטען וועגען דער געשיכטע פון טייך און פון דעם לאַנד.

און אייער נייער פּיעסע?

— די פּיעסע הייסט ווערסאַל. זי גייט איצט אין ניו־יאָרק. איך פערגלייך אין איהר דעם אידעאַליסט ווילסאָן מיט דעם רעאַליסט קלעמאַנסאָ.

וואָרנונג אויפ'ן אדרעס פון דייטשלאַנד

דער ענגליש־פראַנצויזישער בונד קאָן זיך ווענדן געגן די שונאים פון שלום

דער בעקאַנטער ענגלישער פּובליציסט, פּאָליטישער רעדאַקטאָר פון „טיימס" וולאַדימיר פּאָלאַקאָוו, וועלכער שרייבט אויך אין עטליכע אַנדערע אייראָפּעאישע בלעטער אונטער'ן פּסעוודאָנים אוגור, וואָרענט אין איינעם פון זיינע לעצטע אַרטיקלען די פיהרער פון היינטיגען דייטשלאַנד, אַז די אייראָפּעאישע עפענטליכע מיינונג ענטוישט זיך אַלץ מעהר אין דער דייטשער פּאָליטיק.

די דיפּלאָמאַטיע, שרייבט אוגור, קוקט אין דער זייט פון בערלין מיט בעאונרוהיגונג. זי איז אויסגעצייכענט אינפאָרמירט וועגען דעם, וואָס עס טוט זיך אין דער דייטשער רעפּובליק און זי טיילט נישט דעם גלויבען אין דער קראַפט און דויערהאַפטיגקייט פון פאָן פּאַפּענס רעגירונג. דער דייטשער קאַנצלער האָט זיך אין לאָזאַן אַרויסגעוויזען אלס קליינע פּערזענליכקייט. מ'האָט אויף איהם אָנגעהויבען צו קוקען, ווי אויף אַ מאַריאָנעטקע, וועלכע טאַנצט אויפ'ן שטריקעל פון רייכסוועהר־מיניסטער גענעראַל פאָן שלייכער. אָבער אויך אָט דער מענש האָט נאָך נישט בעוויזען דער וועלט אַז ער איז אַ פּערזענליכקייט, וואָס איז בערופען צו זיין אַנ'אמת'ער דיקטאַטאָר. די געהיימע בעוואַפנונגען און די אינטריגעס, וואָס ווערען געפיהרט הינטער די פּלייצעס פון אַלטען פּרעזידענט הינדענבורג, דאָס איז אַלץ זעהר שעהן, אָבער רעגירען איז גאָר אַנ'אַנדער זאַך.

אין לאָנדאָן הערשט אַ ספק, צי די הערען שלייכער און קאָ. נישט קאָנענדיג הערשען איבער די פּאָליטישע פּאַרטייען, נישט זייענדיג פעהיג צו קומען צו אַ הסכם מיט היטלער'ן, צי זיי וועלען ווייטער פיהרען זייער אַלטע פּאָליטיק, וואָס בעשטעהט אין פּראָוואָצירען מיספערשטענדנישען און אינערליכע קאָמפּליקאַציעס, כדי אָפּצוווענדען די אויפמערקזאַמקייט פון דער דייטשער געזעלשאַפט פון דער אינערליכער סיטואַציע. אָט די פּאָליטיק, וועלכע איז אַזוי גלענצענד געלונגען אין דער פראַגע פון די ענטשעדיגונגען, קאָן געבען דעם נסיון צו פּרובען דיעזעלביגע קונץ אויך אויפ'ן געביט פון די בעוואָפנונגען.

אַרומרעדענדיג ווייטער די בעוואָפענונגען, וועלכע די אייראָפּעאישע מלוכות האָבען געגען דער דייטשער פאָדערונג פון גלייכבערעכטיגונג אויפ'ן געביט פון די ענטוואָפּנונגען, פיהרט אויס אוגור:

די טעראָר־הערשאַפט, וועלכע איז ענטשטאַנען אין דייטשלאַנד נאָך די וואַהלען, אָט די אַלע באָמבעס, מאָרדען און וועלכע גאַכט־געשלעגען האָבען טיף אויפגערודערט די ענגלישע עפענטליכע מיינונג. „טיימס", וועלכע איז שטענדיג אָביעקטיוו, האָט איצט פּערעפענטליכט אַ לייט־אַרטיקעל וועגען די בלוטיגע אונרוהען אין דייטשלאַנד. דער אַרטיקעל דאַרף זיין אַ וואָרנונג אויפ'ן אַדרעס פון פאָפּען'ען, אַז דאָס ענטגילטיגע אָפּווענדען זיך פון דער ענגלישער עפענטליכער מיינונג לגבי דעם רייכסקאַנצלער ליגט לחלוטין נישט אין דער ספערע פון אונמעגליכקייט און דאָס שוין אין דער נאָהענטסטער צוקונפט.

אין מערב־אייראָפּע ווערט צוגעגרייט אַנ'אויניע פון גרויסע דעמאָקראַטיעס געגען אַלצדינג, וואָס שטעלט מיט זיך פאָר אַ דראָהונג פאַר זייער רוהיגער עקזיסטענץ. באַלד ווי דער פערדאַכט, אַז די דייטשע רעגירונג ווערט געפעהרליך פאַר'ן שלום, וועט פערוואַנדעלט ווערען אין זיכערקייט, וועט שוין נישט זיין קיין שום גרונד, אַז דער ענגליש־פראַנצויזישער בונד זאָל זיך ווענדען געגען די, וועלכע זענען שונאים פון אייראָפּעאישען שלום.

נישט וויינען. נישט איבערטרייבן

אין דעם כלל דאַרף זיך האַלטען די יודישע וועלט־קאָנפערענץ

אין אַנ'אַרטיקעל וועגען דער אַלוועלטליכער יודישער קאָנפערענץ, וואָס האַלט איצט אָפּ איהרע בעראַטונגען אין גענף, שרייבט ד"ר י. טהאָן אין „נ. דז."

וואָס דאַרף געשעהן? וואָס ערוואַרטען מיר פון גענף?

איך וועל קודם כל זאָגען, וואָס איך וואָלט נישט געוואָלט האָבען.

איך וואָלט נישט וועלען עס זאָל דאָרט זיין אַ געוויין און געקלאַג. עס וואָלט געווען אַ פעהלער נישט צום מוחל זיין, ווען די בעזונדערע רעפּרעזענטען וואָלטען אַריינגעפאַלען אין אַ הייס געוויין און וואָלטען געפּרובט דורך זייער בעשרייבען די לאַגע פון די יודען אין די בעזונדערע לענדער, אַזוי צו זאָגען, דערפיהרען די וועלט צו טרעהרען. אָט די געזאַלצענע און ביטערליכע פּליטיגקייט איז, דאַכט זיך, געבליבען אויף די שלאַכטפעלדער, אָדער אין די פינסטערע היימען, וואו מ'האָט בעוויינט צעהן מיליאָן געפאַלענע זיהן, ברידער, מענער, פאַטערס. פון זינט די אלמנות, אונגליקליכע מוטערס און יתומים האָבען אויסגעוויינט זייערע טרעהרען, האָט די דאָזיגע פליסיגקייט פערפעהלט אויף דער וועלט. און אויב איהר זעהט נאָך היינט ערגעץ טרעהרען און איהר הערט קרעכצען, און איהר זעהט פנים'ער ווי אויסגעקרומטע צום וויינען, זייט וויסען, אַז דאָס איז פאַלש. אונזער דיפּלאָמאַטיע האָט זיך אויסגעלערנט צו מאַכען ווי זי וואָלט געוויינט. פון דעמאָלט אָן איז די מענשליכע טרעהר פּעראומרייניגט. לאָמיר אַלזאָ נישט פּרובען ריהרען די וועלט. זי פערטראָגט אַלצדינג און ווערט נישט גערירט. לאָמיר אויסמיידען איבעריגע ליריק.

און פּונקט אַזוי לאָמיר אויסמיידען יעטוועדע איבערטרייבעכץ. עס איז אָהן אַ ספק זעהר שלעכט, אָבער דאָס יודענטום שטעהט נישט איבער אַ תהום. עס איז קיינמאָל נישט געווען אַזוי פיל מיט לעבען און מיט ווילען צום לעבען ווי איצט, עס קעמפט פאַר דער עקזיסטענץ, העלדיש און אויסהאַרעוודיג. לאָמיר זשע נישט איבערטרייבען אין די בעשרייבונגען פון אונזער עלענד.

און נאָך איין זאַך לאָמיר אויסמיידען: קריגעריי. טאַקע מצד דער פּוילישער רעפּרעזענטאַנץ דראָהט אַזאַ טרויעריגע פאַרשטעלונג. אונזער ליבע וואַרשאַווקע האָט זיך אויף אַלע איהרע פראָנטען בעגרייט צו די פערהאַנדלונגען ביים פולען ליכט פון דער גענפער פערזאַמלונגען. אין אַזעלכע פאַלען זאָג איך געוועהנליך: קריגען זיך איז אין וואַרשא ביליגער איידער אין גענף, ווייל דאָרט מוז מען זיך קריגען אין שווייצאַרישע פראַנקען און אינדערהיים בלויז אין די ביליגע זלאָטעס... איך האָב מורא, אַז מ'וועט פּרובען פון פערשידענע זייטען אויסקעמפען די רעכט דווקא אין גענף. און דאָס וואָלט אונז ענטגילטיג קאָמפּראָמיטירט.

און וואָס דאַרף ברענגען די גענפער קאָנפערענץ?

זי דאַרף ברענגען לכל הפחות אַנ'עהנליכע פּראַצע פון קאָנסאָלידירען די גרופּען, וואָס וועלען דאָרט זיין פערטראָטען. אויב מען וועט אויסטיילען אַ קאָמיסיע, וואָס איהר אויפגאַבע וועט זיין צו זאָרגען וועגען די ווייטערדיגע שריט און צוגרייטען ווייטערדיגע אונטערנעהמונגען, וועט מען מוזען זאָרגען דערפאַר, אַז אַלע וואָס ווילען מיטאַרבייטען, זאָלען צוגעלאָזט ווערען.

עס פערשטעהט זיך, אַז אַ גאַנץ בעזונדערע זאַך איז דער פּראָיעקט פון פּראָפעסאָר טשעדעסקי וועגען שאַפען אַנ'אינטערנאַציאָנאַלע אינסטאַנץ געגען אַנטיסעמיטיזם. עס בעקומט זיך דער איינדרוק, אַז די איטאַליענישע רעגירונג בעגינסטיגט דעם דאָזיגען פּראָיעקט. ווען ענגלאַנד און פראַנקרייך וואָלטען איהם אויך אַפּראָבירט, וואָלט מען ווירקליך געקאָנט ברענגען צו דער שאַפונג פון אַנ'אינטערנאַציאָנאַלען טריבונאַל, וואָס וואָלט אַרויסגעגעבען פערדאַמענדיגע אורטיילען געגען באַרבאַרישקייט פון אַנטיסעמיטיזם. אפילו ווען דאָס וואָלט נישט געווירקט דירעקט, אָבער אַ מאָראַלישע קראַפט און אַ מאָראַלישען אָפּהאַלט וואָלט דאָס דאָך געשאַפען. דער דאָזיגער פּראָיעקט דאַרף גוט און מיט דער פולער סימפּאַטיע בעהאַנדעלט ווערען דורך אַלע אַנטיילנעהמער.

ווי עמיצער זאָל נישט קוקען אויפ'ן פּראָיעקט צונויפצורופען די קאָנפערענץ, איז איצט, ווען זי איז צושטאַנד געקומען, ווען זי האָט געמוזט קומען צושטאַנד, מוז אונזער הייסטער געפיהל זיין, אַז זי זאָל געבען דעם גרעסטען נוצען, וואָס זי קאָן נאָר געבען. זאָל די גענפער קאָנפערענץ כאָטש געפינען אַ וואָרט פון שטאַרקונג פאַר דעם אונגליקליכען פאָלק, וואָס נעהמט פון דער נויט, עלענד און עוולה, וועלכע געפינען זיך נאָר אויף דער וועלט אין דאָפּעלטע מאָסען, פּונקט ווי עס וואָלט געווען אַ בכור, און פון דעם גוטען אויף דער וועלט בעקומט עס בלויז צוגעוואָרפען אַ ביס פּונקט ווי עס וואָלט געווען אַ שטיפקינד פון דער מענשהייט.

—=):O:(=—

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90=216
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

שמועסען און בעגעגענישען מיט גרים

דאנער קאזאקען פראַווען דעם סדר. — מיט אונז, קאזאקען, טרייבט מען נישט קיין שפאָס... — אַ שבת אין אַ דארה פון גרים. — די דרשה פון פעכאטנעם מגיד. — „זאג אונז עפעס וועגען כשר'ן ווין אויף פסח"... — פרייטאג נאך האלבען טאג הויבען שוין אן די גרים צו האלטען שבת. — א גר גט אפּ זיין יודישען איידים, ווייל מען האט איהם געפּאַקט שבת מיט א פאפּיראס אין מויל. — צום דאווענען ביי די טיפליסער גרים.

ד"ר י. ל. קאצענעלסאָן פלעגט זיך זעהר אינטערעסירען מיט דער התיהרות-בעוועגונג. ווען איך בין אמאָל געקומען קיין פעטערבורג האָט ער מיר דערצעהלט וועגען זיינע ערשטע בעגעגענישען מיט די גרים.

— דאָס איז געווען — האָט מיר דערצעהלט ד"ר קאצענעלסאָן — צום ערשטען סדר אין 1897 יאָר. איך בין דאַן געווען משגיח איבער דער קיך, וואָס די יודישע געמיינדע האָט איינגעאָרדענט פאַר די סאָלדאַטען. ביים סדר האָב איך אָבער צווישען די יודישע סאָלדאַטען בעמערקט אויך טיפּיש-רוסישע פּנימער. ווען איך האָב זיך נאָכגעפרעגט וועגען זיי האָבען זיי אַליין מיר אָבגעענטפערט:

— מיר זענען אַזעלכע יודען ווי איר — מיר זענען גאָט צו דאַנקען, רוסישע גרים.

— פון דעמאָלט אָן — האָט מיר ד"ר קאצענעלסאָן ווייטער דערצעהלט — פלעג איך זיך מיט זיי צונויפטרעפען צו יעדען סדר. יעדעס יאָהר פלעגען זיי אָבער זיין אַלץ אַ גרעסערע צאָהל — דאָס רוב פון זיי זענען געווען דאָנער און קובאַנער קאָזאַקען.

אויך אין „מיין שטאָדט" טשערקאַסע זענען געשטאַנען סאָלדאַטען צווישען וועלכע עס זענען געווען אַ הונדערט גרים פון פערשידענע גובערניעס. די דאָרטיגע יודען פלעגען אַפילו מורא האָבען מיט זיי צו רעדען. עס האָט זיך זיי פשוט נישט געגלויבט, אַז פּרישע געזונטע פּויערים זאָלען מיטאַמאָל „משוגע ווערען" און אָננעהמען דעם יודישען גלויבען, כדי צו ליידען פון די גזירות און רדיפות, מיט וועלכע די יודען זענען פערפאָלגט געוואָרען.

פּסח צום סדר אין 1905 יאָהר זענען אין דער שוהל געווען אַ סך אַזעלכע גרים—סאָלדאַטען, וועלכע באַלעבאַטים האָבען געוואָלט נעהמען צום סדר. עס זענען אָבער געווען אַזעלכע באַלעבאַטים, וואָס האָבען מורא געהאַט, אַז די גאַנצע זאַך מיט די מתיהדים איז מעהר נישט ווי אַ פּראָוואָקאַציע און אויף מעהרערע סאָלדאַטען האָבען זיך נישט געפונען קיין בעלנים. איך האָב געמוזט די דאָזיגע גרים נעהמען צו זיך און מיט זיי אָפּריכטען דעם סדר.

אויך אין פעטערבורג האָב איך זיי, די גרים קאָזאַקען, בעגעגענט.

געווען איז דאָס אַ שבת ערב פּסח. אַרויסגעהענדיג פון דער שוהל האָב איך בעמערקט שטעהענדיג צוויי שורות קובאַנער קאָזאַקען — אַלע מיט ביקסען, שווערדען און פּיקעס.

די קאָזאַקען האָבען אונז געפרעגט:

ווייזט אונז ברידער יודען, וואו איז דאָ דער ראַבינער?

ווען דער ראַבינער איז צו זיי אַרויסגעקומען האָבען זיי איהם מיט שטאָלץ געזאָגט:

— מיר זענען אויך יודען ווי איהר און מיר בעטען דעם ראַבינער, אַז ער זאָל אונז, די גרים, פערזאָרגען מיט פּסח, צוגלייך מיט אַלע אַנדערע יודישע סאָלדאַטען.

— וויפיל פערזאָן זייט איהר? — האָט געפרעגט דער ראַבינער.

אונזערע גרים—קאָזאַקען געפינען זיך אין אָרטיגען גאַרניזאָן 203 מאַן.

— און אַ דערלויבעניש אויף צו פערלאָזען פּסח די קאַזאַרמעס וועט איהר בעקימען? איך, אַלס ראַבינער, טאָר נישט בעטען פאַר קיין מתיהדים.

— דערפאַר זאָרגט נישט ה' ראַבינער — האָבען די מתיהדים געענטפערט — מיט אונז קאָזאַקען, טרייבט מען נישט קיין שפּאַס.

דער ראַבינער האָט זיי צוגעזאָגט, אַז ער וועט זיי בעזאָרגען מיט פּסח.

די מתפּללים זענען געשטאַנען און געקוקט פערוואונדערט אויף די מאָדנע יודען.

— קובאַנער קאָזאַקען, קאַצאַפּעס, רוסען און אָט די זענען עס גאָר יודען?.., עס האָט זיך גאָרנישט געגלויבט דאָס וואָס מיר האָבען מיט די אויגען צוגעזעהן.

דער גאַנצער נייגעריקער עולם האָט זיך נישט געקענט בערוהיגען. מען איז געשטאַנען מיט געעפענטע מיילער און געוואַרט... ערשט ווען איך האָב זיי געגעבען צו פערשטעהן, וואָס דאָ קומט פאַר האָבען זיי זיך אָנגעהויבען פונאַנדערגעהן...

איינער פון די גרעסטע גרים-דערפער איז געווען דער דאָרף פּריוואָלנע ביים קאַספּישען ים— דאָ האָבען געלעבט בערך 8000 גרים, וועלכע האָבען זיך בעיקר פערנומען מיט ווײַן-אויסאַרבייטונג. אין דעם דאָזיגען דאָרף האָב איך אַמאָל פאַרבראַכט אַ שבת.

מיין בעל-אַכסניא, דער גבאי פון דער שוהל איז מיט מיר געגאַנגען שבת בייטאָג הערען אַ „פעכאַטנעם" מגיד, אַ ליטוואַק, וועלכער האָט אין אַ צובראָכענעם רוסיש „נעהאַקט אַ טשייניק" וועגען „תנור של עכנאי", וועגען „נערה שנתפתתה" און אַ שפּרונג געטאָן צו „עגלה ערופה" און „כותח הבבלי".

באַלד איז צום דאָזיגען דרשן צוגעגאַנגען דער גבאי און איהם אַ זאָג געטאָן:

— רבי חכם, וואָס דרייסטו דעם קאָפּ מיט אַזעלכע אומפערשטענדליכע דרשות, זאָג אונז בעסער עפּעס וועגען כשר ווײַן אויף פּסח...

— כשר'ן ווײַן, כשר'ן ווײַן! — איז געוואָרען אַ געשריי אין אַלע ווינקעלעך פון בית-מדרש — אָט דאָס פערשטעהען מיר און דאָס ווילען מיר הערען..

מיט די גרים פון דאָזיגען דאָרף האָב איך געפיהרט אַ ברייטען שמועס וועגען זייער התיהדות. זיי האָבען מיר דערצעהלט וועגען די צרות און מאַטערנישען, וואָס זיי זענען זיך אויסגעשטאַנען אויפ'ן לאַנגען וועג ביז זיי זענען אַהער געקומען. אויף קיין זאַך האָבען זיי זיך נישט אַזוי געקלאָגט ווי אויפ'ן חלול שבת, צו וואָס מען האָט זיי מיט געוואָלד געצוואונגען אויפ'ן וועג. דעם שבת היטען זיי טאַקע מיט אַלע פּיטשעווקעס. פרייטאָג בייטאָג, 12 אַ זייגער שליסען זיי שוין זייערע געשעפטען און ווערשטאַטען און וועלען בשום אופן נישט אַרבייטען ביז ליכט-בענשען. זיי האַלטען אויך נישט פון די פערשידענע קאָמבינאַציעס און „שפּיצלעך" ווי אַ „שטר מכירה" אויף אַ גוי'ס נאָמען, „אמירה לעכום", עירוב א.א.

אין טיפליס האָט מיר דערצעהלט אַ רייכער אַשכנזישער יוד, אַז צוליב דעם, וואָס ער שעהמט זיך פאַר די גרים האָט ער אָנגעהויבען שבת און יום-טוב צו שליסען זיינע געשעפטען.

איך בין געווען אַנ'ער ראיה פון אַזאַ מין געשיכטע, וואָס גיט אונז אַ קלאָר בילד פון דעם, ווי שטרענג די גרים היטען אָפּ דעם שבת.

אַ יודישער יונגערמאַן, אַ קאָמיוואָיאַזשאָר פון ליטע האָט חתונה געהאַט מיט אַ טאָכטער פון אַ רייכען גר, וועלכער האָט געגעבען זיין איידעם עטליכע צעהנדליג טויזענד רובעל נדן.

דער כלה'ס פאָטער, דער גר, וועלכער איז געווען איינער פון די שענסטע באַלעבאַטים האָט שבת איינגעלאַדען צו זיך די פני פון שטאָדט. מען האָט געמאַכט קידוש און געפּראַוועט די „שבע-ברכות". דער חתן מיט דער כלה זענען אויף אַ ווײַלע אַרויס אין אַ זייטיגען צימער. דער חתן האָט פערגעסען, אַז עס איז שבת און פעררויכערט אַ פּאַפּיראָס.

די כלה איז גלייך מיט אַ היסטעריש געוויין אַרויסגעלאָפען פון צימער, געפאַלען דעם פאָטער אויפ'ן האַלז און אָנגעהויבען צו שרייען: „ער רויכערט!".

דער פאָטער פון דער כלה האָט קיין לאַנגע שהיות נישט געמאַכט, אָנגעכאַפּט דעם חתן-בחור פאַר די האָר און אַראָפּגעוואָרפען איהם פון אַלע טרעפּ.

עס האָבען נישט געהאָלפען קיין שום טענות און קיין הבטחות, אַז ער וועט זיין גוט און פרום און שטרענג היטען שבת. אויף מאָרגען האָט דער מחלל-שבת'ניק געמוזט אָפּ'גטן זיין פרוי...

— ניין! — מיר קענען דאָס נישט דערלאָזען — האָט דער גר געשריגען — צו טייער האָבען מיר בעצאָהלט פאַר'ן יודענטום, אַז אונזערע טעכטער זאָלען פערקויפען דעם שבת.

אין טיפליס האָב איך זיך צום ערשטען מאָל בעגעגענט מיט די „פערטריבענע גרים" פון די אינערליכע גובערניעס

דער חכם זייצער, אַ פּשוט'ער מתיהד מיט'ן נאָמען עזרא האָט מיך צו קבלת שבת איינגעלאַדען צו זיי אין שוהל. קומענדיג מיט'ן חכם אין דער שוהל האָב איך געזעהן ווי אַלע חברים זענען אויפגעשטאַנען פון די ערטער און איהם געקושט די האַנד. נאָכ'ן דאַווענען זענען צום חכם געקומען זיך בענשען די פרויען.

ווען איך בין געקומען שבת פריה אין שוהל האָב איך געטראָפען דעם חכם עזרא לייענענדיג אין דער תורה. פרעמד און קאָמיש איז מיר אויסגעקומען, זעהענדיג טיפּיש רוסישע פּנימער, אַלע זענען איינגעטאָן אין דאַווענען און אפילו די פרויען העלפען אויך זינגען בשעת הכנסת התורה.

אַלץ האָכסט רוסיש, אָבער פון יודישען סדור, פון דער יודישער תורה און צום יודישען גאָט.

פון די דאָזיגע גרים האָב איך זיך דערוואוסט אַ סך פּרטים וועגען זייער התיהדות.

דער חכם עזרא האָט זיך מגייר געווען ווען ער איז אַלט געווען 18 יאָהר צוזאַמען מיט זיין פאָטער אַ בן שבעים. דער פאָטער זיינער האָט זיך אָבער ביז צוויי יאָהר פאַר זיין טויט נישט מל געווען.

צבי כשדאי

די פייערונג פון דער ווײמאַרער קאָנסטיטוציע אין דייטשלאַנד

פּרעזידענט הינדענבורג נעהמט אויף דעם מיליטערישען פּאַראַד.

אויפגעשטאַנען תחית-המתים דורכן... ראַדיאָ

אַנ'אויסטערלישע מעלדונג אין ווילנער אויספאָרשונגס-אַמט וועגען אַ פיקטיווען טויט פון אַ דעפּוטאַט מיט אַ פאַלשער פאַמיליע

אין ווילנער אויספאָרשונגס-אַמט איז אַריינגעקומען אַנ'עלטערע, עלעגאַנט-געקליידעטע פרוי.

די אַריינגעקומענע האָט אַריינגעטראָגען אַנ'אָנקלאַגע, דערקלערענדיג, אַז זי בעט זעהר מען זאָל וועגען איהר ענין פערפיהרען אַ דרינגענדע און שנעלע אויספאָרשונג.

אין דער אָנקלאַגע, וועלכע די פרוי האָט איבערגעגעבען דער פּאָליציי ווערט דערציילט אַנ'אויסטערלישע געשיכטע:

אויב די געשיכטע זאָל זיך אַרויסווייזען פאַר אַ ריכטיגע, וועט דאָס זיכער זיין איינע פון די גרעסטע קרימינעלע סענסאַציעס וועלכע איז ווען עס איז פאָרגעקומען אין ווילנע.

די פאַמיליע פון דער פרוי איז יאַסינסקאַ, זי איז אַמאָל געווען אָנגעשטעלט צוזאַמען מיט איהר מאַן אין איינעם פון די גרעסטע ווילנעד בענק.

מיט יאָהרען צוריק איז איהר מאַן בעת זיין אורלויב-צייט אַרויסגעפאָהרען אין אַנ'אויסלענדישען ים-קוראָרט.

קורץ נאָך זיין אַרויספאָהרען האָט זי בעקומען אַ דעפּעשע, אַז איהר איז אומגעקומען דערטרינקענדיג זיך אין ים.

פּאַסירט האָט דאָס אויפ'ן פאָלגענדען אופן: אין יענעם טאָג זאָל איהר מאַן מיט נאָך עטליכע קור-געסט האָבען געהאַט אַרויסצופאָהרען מיט אַ זעגעל-שיף ווייט אין ים.

דער ים, וועלכער איז ביים אַרויספאָהרען פון דער זעגעל-שיף געווען אינגאַנצען רוהיג איז מיטאַמאָל געוואָרען זעהר שטורעמדיג. דאָס זעגעלשיף האָט זיך איבערגעקערט און אַלע פּאַסאַזשירען האָבען זיך דערטרונקען.

דער גאַנצער פאַרפאַל איז דאַן אַפילו געווען בעשריבען אין אַ רייה אויסלענדישע צייטונגען. אויך די פרוי האָט בעקומען פון קוראָרט אַנ'אויסשניט פון אַ צייטונג אין וועלכען ס'איז געווען גענוי בעשריבען דער פאַרפאַל אין אַ נאָטיץ אונטערן קעפּל:

„דערטרונקען זיך אַ זעגעל-שיף מיט 5 קור-געסט"

פערשטעהט זיך, אַז די פרוי און קיינער פון די נאָהענטע האָט נישט געצווייפעלט, אַז איהר מאַן איז אומגעקומען אויף אַ טראַגישען אופן אויך די דירעקציע פון באַנק וואו איהר מאַן האָט געאַרבייט האָט נישט געהאַט דעם מינדעסטען חשד, אַז דער ווילנער באַנק-בעאַמטער יאַשינסקי איז ווירקליך אומגעקומען און די באַנק-דירעקציע האָט אויסנעצאָהלט דער אלמנה אַ גרעסערע סומע געלד ענטשעדיגונג דאָסגלייכען האָט די פרוי דערהאַלטען פון אַ פּאָר אַסעקוראַציע-געזעלשאַפטען.

אַ גרעסערע געלד-פּרעמיע

מחמת איהר מאַן איז געווען פערזיכערט שוין זינט עטליכע יאָהר.

פון דעמאָלט אָן זענען אַוועקגעגאַנגען יאָרן, די פרוי האָט שוין לאַנג געהאַט אָפּגעוויינט איהר מאַן און האָט געלעבט איינזאַם אין ווילנע, דאָ נישט לאַנג האָט זי אָבער פּלוצלינג געמאַכט אַנ'ענטדעקונג, וועלכע האָט געמאַכט אויף איהר אַ קאָלאָסאַלען רושם.

איינמאָל ווען זי איז געזעסען ביים ראַדיאָאַפּאַראַט און געהערט אַ טראַנסמיסיע פון וואַרשאַ האָט זי פּלוצלינג דערהערט דורכן ראַדיאָ עפּיס אַ מאָדנע גוט-בעקאַנטע שטים, צוהערענדיג האָט די פרוי

דערקאַנט דורכן ראַדיאָ... די שטים פון איהר פערשטאָרבענעם מאַן

אונטערן איינדרוק פון דער דאָזיגער סענסאַציאָנעלער ענטדעקונג איז די פרוי אַוועקגעפאָהרען אין וואַרשאַ, נאָך לאַנגע בעמיהונגען איז איהר דאָרט געלונגען צו דערגיין די פאַמיליע פון'ם רעדנער, וועמענס שטים זי האָט געהערט דורכן ראַדיאָ, ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, איז דאָס געווען אַ געוועזענער סיים-דעפּוטאַט.

די פרוי איז אויך דערגאַנגען זיין אַדרעס. זי האָט דיזשורירט ביים טיר פון זיין וואוינונג און ענדליך זיך דערוואַרט און דערזעהן

אַנ'עלטערען מענש, וועלכער איז אַרוים פון געוו. דעפּוטאַטס-וואוינונג האָט זי דערקענט איהר... פערשטאָרבענעם מאַן

די פרוי האָט זיך איהם געלאָזט דערקענען אַ ווײַלע איז ער געבליבען שטיין ווי אַ געליימטער. באַלד איז ער אָבער ווידער געקומען צו זיך און איז אַוועקגעגאַנגען ווייטער אַנשטעלענדיג אַ פערוואונדערטען פּנים.

די פרוי איז איבערצייגט, אַז

איהר מאַנס טויט איז אַ פיקציע

זי האַלט, אַז איהר מאַן האָט סימולירט זיין טויט. דערנאָך האָט ער זיך אונטער אַ פאַלשער פאַמיליע צוריקגעקעהרט קיין פּוילען און מיט דער צייט איז ער אויך אויסגעווײַלט געוואָרען

אונטער אַ פאַלשער פאַמיליע אַלס סיים-דעפּוטאַט

אָט דאָס איז אין קורצען דער אינהאַלט פון דער סענסאַציאָנעלער אָנקלאַגע, וועלכע ס'איז אַריינגעפאַלען אין ווילנער אויספאָרשונגס-אַמט.

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

זאל דיין מחנה זיין ריין

(פון מדרש)

א כהן איז אמאל געגאנגען איינער אליין אין א ווייטען וועג. האט ער צופעליג זיך צוזאמענגעטראפען אינמיטען וועג מיט א איינפאכען מענשען, וועלכער האט איהם פארגעשלאגען, אז זיי זאלען געהן צוזאמען, כדי דער וועג זאל זיין פרעהליכער.

דער כהן האט זיך אבער גלייך ענטזאגט פון דעו׳ בעגלייטונג, און דאנקענדיג דעם מענשען פאר זיין גוטען ווילען, זאגט דער כהן:

— מיר קענען נישט און טארען נישט געהן צוזאמען, ווייל איך בין א כהן, א געהייליגטער, און דערום מוז מיין וועג זיין דורכאויס א בעגרעניצטער און א שטענדיג אפגעהיטער. איך מוז געהן אזוי פארזיכטיג, אז עס זאל זיך מיר נישט אנטרעפען קיין קבר פון קיין טויטען מענשען. אויב דו קענסט מיט מיר אזוי געהן איז גוט. און ווען נישט, מוז איך דיך פערלאזען און פארטזעצען מיין וועג איינער אליין.

אזוי האט משה געזאגט צו די יודען אין דער מדבר: איהר זאלט וויסען, אז אייער מחנה ווערט שטענדיג בעגלייט מיט דער הייליגקייט פון גאט, און אונטער זיין אויפזיכט און אויפפאסונג ווערט איהר געפיהרט, ווייל „דיין גאט געהט מיט דיר צו רעטען דיך פון אלע דיינע פיינט: דערום זאל דיין גאנצע מחנה זיין ריין און הייליג, עס זאל נישט געוויזען ווערען און געזעהן ווערען צווישען דיר קיין מינדעסטע שענדליכע זאך, און זאל אפילו נישט געהערט ווערען פון קיין איינעם פון אייך קיין שום שענדליך ווארט".

זון-און-רעגן

פון י. י. סיגאל.

א זון מיט א רעגען,
א שפיל אינדערהויך,
די זון געהט ארום
אין א זילבערנעם טייך.

די גרינקייט אויף בוימער,
אין דורכזיכטיג-בלוי
אט געהט שוין דער הימעל
ארויס אויף דער פריי.

צולויכטענע הענער
און גאלדענער זאמד,
און די ערד אין א בלויער
א פרעהליכער ראהם,

און פרעהליכע פייגעלעך
פליהען ארויס,
פון בוים און פון צווישען
געזימס פון א הויז.

קריזיס

— פון —
ח. י. פארבער.

— בעט מיך איצטער נישט קיין געלד!
ס׳איז א קריזיס אויף דער וועלט...

אזוי ענטפערט מאמע מיר,
אז איך בעט גאר געלד ביי איהר.

זאג איך: — ביסט מיר שולדיג דאך
גראשענס נאך פון יענער וואך...

ענטפערט זי מיר גלייך דערויף:
— כ׳קען נישט צאהלען איצט קיין חוב!

— קריזיס, קריזיס הער איך נאר!
איז מיר נישט אינגאנצען קלאר —

וואס איז קריזיס פאר א זאך,
וואס ער הערשט אין יעדער פאך?

איז א יעדער מין געשעפט,
אט דער שעהנער קריזיס טרעפט...

קריזיס דא און קריזיס דארט;
וואס-זשע איז דער קריזיס פארט?

פרעג איך מאמען — וואס איז ער?
גיט זי מיר אזא דערקלער:

— קריזיס איז אזא מאמענט,
ווען עס איז נישטא קיין סענט!...

און איז גאר נישטא קיין געלט
דאן דאס נויטיגסטע אונז פעהלט:

הייצונג, מילך, פלייש און ברויט —
און עס איז א גרויסע נויט!...

אט אזוי איז איצט מיין קינד,
ווייל דער קריזיס איז אצינד.

— איך פערשטעה שוין — זאג איך
איז קיין מיטעל גאר נישטא?...

און וואו איז דאס גאנצע געלט,
וואס געווען איז אויף דער וועלט?...

ענטפערט זי מיר: — לאז צורוה!
ביסט א גוטער פרעגער דו....

אבער העלפען קען ער דאן —
ס׳איז א מיטעל יא פארהאן;

ווער עס ווילען גרויס און קליין,
איינס דאס אנדערע פערשטעהן....

זאל די וועלט זיך פיהרען פיין,
וועט קיין קריזיס דאן נישט זיין...

לויד איך באלד א... גאט ארויס;
זוך מיר די חברים אויס.

גיב זיי איבער מאמעס רייד,
[illegible] א פרייד!

זאגען-צו זיך פיהרען פיין,
וועט קיין קריזיס מעהר נישט זיין!

ווילען מאמעס גיבען געלט,
ווי אונז קינדערלעך געפעלט...

רב סעדיה גאון

(לויט היסטארישע קוועלען)

(סוף)

דאס בעווייזען זיך פון דעם געלערנטען פון גרויס פערנעהם, ר׳ סעדיה, האט שטארק אויפגערעגט די קאראאימען, וועלכע זענען דאן ארויס געגען איהם מיט פייערדיגע אפענטמערונגען און זלזולים אויף זיינע אנווייזונגען, אבער זיי האבען איהם נישט געקענט בעזיגען, ווייל דער גאון רב סעדיה האט זיי מיט זיין גאונישער חכמה איבערגעוואויגען.

אינ׳ם יאהר 858 איז אין סורא געשטארבען דער עלטסטער פון דער ישיבה (ראש הישיבה) אז עס איז נישט געפונען געווארען אין גאנץ בבל קיין איינציגע געלערנטע פערזאן, וועלכע זאל זיין פאסענד צו פערנעהמען דעם חשובן פלאץ, און ווייל ר׳ סעדיה׳ס נאמען איז דעמאלט געהערט געווארען אלס גאון און חכם, איז ער דערפאר איינגעלאדען געווארן צו פערנעמען דעם אמט פון ראש-הישיבה אין סורא.

אבער נישט קענענדיג איינשטימען מיט דעם דעמאלסדיגען פארשטעהער פון די יודען (ראש הגולה) דוד בן זכאי, וועלכער האט אמאל ארויסגעגעבען א פאלשען פסק, וועגען איינטיילען א רייכע ירושה צווישען יורשים, נישט לויט דעם געזעץ פון דער תורה, נאר צוליב אייגענע נוצען, מ׳האט איהם צוגעזאגט, א גרויסען געלד-אפצאהל, האט דער פארשטעהער פון די יודען דוד בן זכאי געפאדערט, אז אויך דער ראש-הישיבה, רב סעדיה זאל זיך אונטערשרייבען אויף דעם פאלשען פסק-דין, וועלכער איז פון איהם ארויסגעגעבן געווארן.

און ווען דער פיומער געלערנטער רב סעדיה האט זיך פון דעם ענטזאגט, נישט וועלענדיג געבן זיין אונטערשריפט אויף אנ׳אומגעזעצליכען פסק-דין, איז ער דערפאר בעזייטיגט געווארען פון זיין פאסטען. און ער האט גלייך געמוזט פערלאזען דאס לאנד און זיך בעזעצען אין א ווייטער שטאט.

אפגעזונדערט און פעראייבזאמט אין דער פרעמד, האט רב סעדיה אנגעשריבען א בעריהמט ווערק, אין וועלכען ר׳ סעדיה האט אויפגעמאכט די טויערען פון פארשונג פאר אלע יודישע געלערנטע, ווייזענדיג זיי דעם ריכטיגסטען וועג צו דער געטליכער חקירה.

און אין פיר יאהר ארום איז דורך דער פערמיטלונג פון מענשען געשלאסען געווארען א שלום צווישען רב סעדיה׳ן און דוד בן זכאי, וועלכער האט איהם צוריקגעקערט אויף זיין פאסטען אלס ראש-ישיבה, אין סורא. נאר צוליב זיין שוואכען געזונט, וועלכען ער האט בעקומען פון זיין איבערלעבעניש אין דער פרעמד, האט ער שוין נישט געקענט פארטזעצען זיין ארבייט און איז אין א קורצער צייט ארום געשטארבען אין עלטער פון פופציג יאהר.

דער בעריהמטער פילם-הונד רין-טין-טין איז געשטארבען אין עלטער פון 14 יאהר פון עלטער-שוואכקייט.

דער סולטאן פון מארקא מיט זיין זוהן אויף בעזוך אין פאריז.

א העלדיש הארץ

א ברייטער טייך האט צושיידט די הויפט-שטאדט פון א שטעדטעל.

יאנקעל דער שיפער איז געווען דער מענש, וואס האט איבערגעפיהרט פון איין זייט צו דער אנדערער די מענשען פון שטעדטעל, וואס האבען בעדארפט אנקומען אין שטאדט אריין: די קינדער, אין שולע און די ארבייטער צו זייער ארבייט.

דער אלטער שיפער איז שטענדיג געווען אויף זיין פאסטען, ביי א גוט אדער שלעכט וועטער.

ווען די וואסערען פון טייך זענען געווען רוהיג פלעגט זיין א פערגעניגען צו פאהרען אין שיפעל, אבער ווען ס׳האט אויסגעבראכען א שטורם אויפ׳ן טייך, האט דאס שיפעל אויסגעזעהען ווי א שאלעכץ פון א נוס, וואס האט זיך געהאלטען אויף די וואסערען א דאנק יאנקעל׳ס ענערגיע און פלינקייט.

טיילמאל פלעגט מאטעל—דער 12-יעהריגער זוהן פון שיפער — ארויסגעהן אויפ׳ן שיפעל פון זיין פאטער, אויסלערנען זיך פיהרען מיט די רודערס, ווייל דעם פאטער האט געקענט איינפאלען אמאל, און נישט ארויס אויף דער רייזע וואלט דאס קינד איהם פערטראטען.

אין א פארנאכט — ווינטער איז עס געווען — און נישט קוקענדיג אויפ׳ן שטורם, וואס איז פון מינוט צו מינוט געווארען גרעסער, האט מאטעל בעדארפט אריבערפיהרען 6 קינדער, וואס זענען געקומען פון דער שולע, ווייל זיין פאטער איז עפעס קראנק געווען.

— ענדליך זענען מיר אנגעקומען — האבען אויסגעשריגען די קינדער —פערגעסענדיג צו זאגען אפילו א דאנק דעם שיפער

מאטעל האט זיך אוועקגעזעצט אויף אנ׳אפגעפאלענעם בוים, רייבענדיג זיך די הענד פאר פרייד צו האבען געמאכט די לעצטע רייזע פון טאג.

פארוואס איז מאטעלע, א געפרוירענער פאר קעלט, געזעסען אויפ׳ן בוים, אנשטאט צו געהן אהיים זיך אנווארעמען און זיצען מיט זיין שוועסטער׳ל, וואס מאכט איצט געוויס איהרע לעקציעס?

ער זיצט דא, ווייל ס׳האט זיך איהם געדאכט אז א פרוי שרייט פון יענער זייט טייך:

— שיפער! שיפער! שיפער!

מאטעל האט זיך אויפגעהויבען, וועלענדיג עפעס זעהן דורך דעם געדיכטען נעפעל, אבער דאס קול איז געקומען פון זעהר ווייט.

זיין פאטער וואלט אוודאי נישט געוואלט, ער זאל זיך אוועקלאזען אויפ׳ן טייך, ווארום עס איז שוין געווען שפעט.

— שיפער! שיפער! — האט ער אבער דערהערט דייטליך שרייען.

מאטעל האט זיך אריינגעזעצט אין שיפעל, און אנגעהויבען פאהרען צום זייט פון דער שטאט, מיט אזוי פיל כוח, אז די הענד האבען איהם אזש וועה געטון.

אבער ער איז צוגעקומען צום ברעג, וואו עס האבען אויף איהם געווארט 2 פאסאזשירען: א פרוי אין א שווארצען מאנטעל און א בלאנד מיידעלע אין א ווייס קליידעלע.

— וואס? איהר זענט עס דער שיפער? — האט די פרוי געפרעגט.

— יא, — האט מאטעל געענטפערט—אזוי ווי מיין פאטער איז קראנק, פערטרעט איך איהם אין דער ארבייט.

— איהר וואלט געקענט אריבערפיהרען מיך און מיין קינד אויף יענער זייט.

— יא, פארוואס נישט.

די פרוי האט זיך אריינגעזעצט אין שיפעל מיט איהר מיידעלע אויף די הענט.

שווער און לאנגזאם האט דאס שיפעל זיך אפגערוקט פון ברעג, ווערענדיג איינגעהילט אין דער געדיכטער פינסטערקייט פון דער נאכט.

מאטעל איז שוין געווען גוט אנגעשטרענגט, אבער מיט אלע זיינע כוחות, האט ער געוואלט, אז עס זאל שוין צוקומען דאס שיפעל צום ברעג, נאר עס האט זיך קוים, קוים גערוהרט.

באלד איז צום ערט, פון וואנען זיי זענען אוועקגעפאהרען, אנגעקומ׳ן אנ׳אויטאמאביל און אנגעצינדען די פאדערשטע לאמטערנס.

— אט זענען זיי — האט אויסגעשריגען דאס מיידעלע צו איהר מוטער.

— האב נישט קיין מורא קינד מיינס.

— שיפער! שיפער! קעהר זיך אום! — האט געשריגען א מאן.

מאטעלע האט געזעהען, ווי צוויי מענער זענען ארויס פון א אויטאמאביל. מאכענדיג מיט די הענד צו איהם, אז ער זאל זיך צוריקקעהרען און זיי אויך אריבערפיהרען, אבער ער איז ווייטער געפאהרען.

— שיפער! שיפער! נאך צוויי מענשען, מען וועט אייך גוט בעצאהלען.

— שיפער! — האט געזאגט די פרוי — שטעל זיך נישט אב! פיהר אונז וואס שנעלער אריבער. די מענער זענען צוויי גנבים, וואס ווילען מיך בע׳גנב׳ענען, איהר זענט דער איינציגער, וואס קען אונז העלפען.

— האט נישט קיין מורא פרוי—האט געענטפערט מאטעל — איך וועל ווייטער פאהרען און זיי וועלען קיין אנדערן שיפער נישט קריגען.

דער שלעכטער מענש האט אויסגעשריגען

— פאהר צוריק, אדער איך שיס!

מאטעל האט דערזעהן דעם רעוואלווער אבער ער האט שוין מעהר נישט געקוקט. דערנאך האט ער געזאגט צו דער פרוי:

— בויגט אייך אראב אין שיפעל.

מאטעל האט מיט זיין גאנצען כוח אנגעהויבען רודערען מיט׳ן שיפעל, פאהרענדיג זעהר שנעל

איין קויל פון א רעוואלווער איז דורכגעפלויגען. ער האט זיך נישט דערשראקען און האט אלץ גערודערט נאך מיט מעהר כוח, ביז ער האט זיך פערקירעוועט אין א זייט לעבען א שיפעל און איז פערשוואונדען און איז שנעל צוגעקומען צום ברעג.

— ליבער שיפער — האט געזאגט די פרוי — דו האסט אונז געראטעוועט! און די פרוי האט איהם געגעבען א פאפירעל, וואס מאטעל האט געמיינט, אז עס איז געווען 10 גילדען.

מאטעלע האט זיך גאר געפרעגט צי ער האט נישט יע׳חלומ׳ט, אבער זיינע הענד, וואס האבען איהם וועה געטון, האבען איהם אונטערגעזאגט, אז עס איז געווען אמת.

ווען ער איז געקומען אהיים, האט זיין פאטער אויף איהם זיך געבייזערט, אבער ווען מאטעל האט איהם דערצעהלט וואס עס האט פאסירט האט זיין פאטער איהם געזאגט:

— איך שענק דיר, ווייל דו האסט געטאן א גוטע זאך.

— די פרוי האט מיר געגעבען 10 גילדען, אזוי דאכט זיך מיר, נא זיי דיר.

דער אלטער שיפער האט אויפגעמאכט דאס פאפירעל און געזעהן, אז עס איז 500 גילדען, האט ער געזאגט צו מאטעלען:

— עס איז נישט קיין 5 נאר 500 גילדען.

דאס געלד וועט אונז נוצען אויף אויסצוהיילען דיך פון דיין קראנקהייט — האט מאטעלע געזאגט כמעט דורך טרעהרען פאר פרייד.

אסתר איריכט

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך
טו
17
מנחם אב תרצ"ב

אויגוסט
זון-אויפגאנג 4.21
זון-אונטערגאנג 6.58

סוחרים - צוזאמענפאהר אין גאנץ פוילען

וועט פראטעסטירען געגען ארט. 280 פון נייעם שטראף-קאדעקס און געגען די נייע עקזעקוציע-פארשריפטען

נעכטיגע גרויסע סוחרים = קאנפערענץ אין לאדז

אין הסכם מיטן בעשלוס פון דער סוחרים-קאנפערענץ וואס איז פארגעקומען פאריגע וואך אויף פעטריקאווער 10, זענען זיך נעכטען צונויפגעקומען די פארשטעהער פון די יודישע און קריסטליכע סוחרים און האנדווערקער אין לאקאל פון סוחרים-פעראיין פיעטריקאווער 10, ס'זענען אויך אנוועזענד געווען פארשטעהער פון די סוחרים אין פאביאניץ און קאליש און אלס פארשטעהער פון ווארשעווער צענטראלען סוחרים-פעראיין אינספעקטאר זונדעלעוויטש.

דער פארזיצער איינזש. פראשקער ערקלעהרט אז דער ציל פון דער קאנפערענץ איז צו געפינען די ענטשפרעכעדע מיטלען ווי אזוי געהעריג צו פראטעסטירען געגען דעם ארטיקעל 280 פון נייעם שטראף קאדעקס, לויט וועלכען פאר נישט פיהרען קיין האנדעלס-ביכער זאל מען קענען בעשטראפט ווערען מיט 6 חדשים ארעסט און געגען די נייע בעשטימונגען פון די עקזעקוציע-פארשריפטען, לויט וועלכען מ'וועט קענען מאכען עקזעקוציעס אין שבת און יום-טוב און אויך אדורכפיהרען פערזענליכע און הויז-רעוויזיעס.

אלע רעדנער האבען אנגעוויזען אויף דער אוממעגליכקייט אדורכצופיהרען אין לעבען, אז די קליינע סוחרים און האנדווערקער זאלען פיהרען ביכער. ס'זענען אנגעוויזען געווארען פערשידענע מיטלען ווי אזוי אויסצודריקען דעם פראטעסט געגען דעם ארטיקעל 280 פון שטראף-קאדעקס. דאס רוב פארשלאגען זענען געגאנגען אין דער ריכטונג, אז ס'זאלען צונויפגערופען ווערען גרויסע סוחרים-מיטינגען און א ספעציעלער סוחרים-צוזאמענפאהר פון יודישע און קריסטליכע סוחרים, וועלכע זאלען פראטעסטירען געגען דעם דאזיגען ארטיקעל.

די גרעסטע אויפרעגונג צווישען די פערזאמעלטע האט אבער ארויסגערופען די פראגע פון די נייע עקזעקוציע-פארשריפטען. נאך א לאנגער דיסקוסיע, אין וועלכער ס'איז אנגעוויזען געווארען, אז די נייע עקזעקוציע-פארשריפטען זענען אין סתירה צו דער קאנסטיטוציע. צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע, וועלכע האט אויסגעארבייט א רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען איינשטימיג:

די סוחרים-קאנפערענץ אנערקענט, אז דער ארטיקעל 280 פון נייעם שטראף-קאדעקס וועגען פיהרען האנדעלס-ביכער איז נישט לעבענספעהיג און נישט דורכפיהרבאר צוליב דעם נידריגען מאטריעלען און קולטורעלען ניווא פון די קליינהענדלער און קליינע סוחרים.

די ארטיקלען 18, 23 און 24 פון נייע עקזעקוציע-פארשריפטען זענען אין סתירה צו דער קאנסטיטוציע און בעליידיגען דעם כבוד פון די סוחרים. צוליב דעם פאדערט אויף די קאנפערענץ די האנדעלס-קאמערן און אלע 4 יודישע און קריסטליכע סוחרים-צענטראלעס צונויפצורופען א צוזאמענפאהר פון אלע סוחרים אין פוילען, וועלכער זאל פראטעסטירען געגען די נייע גזירות. די פערזאמעלטע פאדערען אויך אויף צו שיקען ענטשפרעכעדע מעמאריאלען אין די ענטשפרעכענדע מיניסטעריומס.

צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע, וועלכע זאל אנפיהרען מיט דער גאנצער אקציע. אין דער קאמיסיע זענען געווארען צו איינציגע פארשטעהער פון פיעטריקאווער 10, סוחרים-פעראיין פיעטריקאווער 73, פאבריקאנטען-פעראיין זאכאדניא 68, קריסטליכער סוחרים-פעראיין ביעטריקאווער 113, קליינהענדלער-פעראיין אנרשאווע 10 און דעטאליסטען-פעראיין.

פון האנדעלס=געריכט

דריי נייע באנקראטען: קוד-געשיר, זאקען און וויין

דאס האנדעלס-געריכט האט נעכטען דער קלעהרט אלס באנקראט די פירמע פון קוד-געשיר, וואלענטי טשיעלעצקי (פיעטרקאווער 68)

דער באנקראט איז דערקלעהרט געווארען מ'ט'ן 5 אויגוסט.

אלס ריכטער-קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס-ריכטער קאטקאוסקי; אלס קוראטאר — דער אדוו. טשעמניעווסקי.

* * *

אלס באנקראט איז אויך דערקלעהרט געווארען די זאקען-פירמע שואל בוימגארטען (פילסודסקיע גא 57).

בוימגארטען האט אפגעשטעלט זיינע צאהלונגען דעם 20 מאי 1932, און פון דעם טערמין רעכענט זיך דער באנקראט.

אלס ריכטער-קאמיסאר איז באמינירט געווארען דער האנדעלס-ריכטער, גראס, און אלס קוראטאר — דער אדוואקאט מארקאוויטש.

דער באנקראטירטער איז איבערגעגעבען געווארען אונטער פאליציי-אויפזיכט מיט דער פליכט זיך צו מעלדען איין מאל וועכענטליך.

* * *

אלס באנקראט איז אויך דערקלעהרט געווארען דער וויין-הענדלער מארטשין גאגאנאשווילי (11 ליסטאפאד 12).

דער באנקראט רעכענט זיך דערוויל פונ'ם 13 אויגוסט 1932.

אלס ריכטער-קאמיסאר איז באמינירט דער האנדעלס-ריכטער קאפטשינסקי, און אלס קוראטאר — אדוו. קנעפעל.

דער באנקראטירטער איז איבערגעגעבען צו פאליציי-אויפזיכט מיט דער פליכט זיך צו מעלדען איין מאל וועכענטליך.

פראטעסט=מעמאריאל

פון קליינע פאסט-בעאמטע

(2) איז שייכות מיט דער מיניסטעריאלער פעראָרדענונג פון 8 ד.ח. וועגען דער פערלענגערונג פון דער נאכט-ארבייט אין די פאסט-אמטען, איז די טעג פארגעקומען א פערזאמלונג פון די נידעריגערע פאסט-בעאמטע און ס'איז בעשלאסען געווארען ארויסצושיקען אין דער צענטראלע אין ווארשא א פראטעסט-מעמאריאל, וועלכער וועט דורך א ספעציעלער דעלעגאציע איבערגעגעבען ווערען דעם מיניסטער בערנער.

מעדיצינישע אונטערזוכונג פון יוגענדליכע ארבייטער

(2) די אונטערזוכונגס-קאמיסיע פאר יוגענדליכע ארבייטער, וואס עקזיסטירט ביי דער היגער קראנקען-קאסע, האט לעצטענס אונטערזוכט העכער 3000 יוגענדליכע ארבייטער (51 פראצ. יונגלעך פון דער רעשט — מיידלעך) און געמאכט א גאנצע רייה פעסטשטעלונגען און בעאבאכטונגען אין שייכות מיט דעם געזונדס-צושטאנד פון די יוגענדליכע ארבייטער.

דראגיסטען = עקזאמענס וועלען פארקומען אין דער וואיעוואודזטווע

(2) לויט ווי מיר דערוויסען זיך, האט דער לאדזער וואיעוואדען-אמט בעקומען מיט עטליכע טעג צוריק א פעראָרדענונג פון אינערן-מיניסטעריום, אויפ'ן יסוד פון וועלכען דראגיסטען-פראקטיקאנטען וועלען זיך קאנען עקזאמינירען אויף עלבסט שטענדיגע דראגיסטען, נישט ווי ביז איצט פאר אנ'עקזאמען-קאמיסיע אין ווארשא, נאר אין אלע בעזונדערע וואיעוואדזש-אמטען.

די דאזיגע עקזאמענס וועלען אדורכפיהרען פארמאצעווט-אינספעקטארען, און דאס ארויסגעבען דראגעריסטען-שיינען וועלען ארויסגעבען די וואיעוואדעס אין הסכם מיט'ן דאקטוירים-ראט.

פאר'ן אפפאהרען נאך אמעריקא, טרעט אויף מיט אנ'איינאיינציגען קאנצערט היינט, מיטוואך אין „הפלגאוו" דער קעניג פון די חזנים

ה' גרשון סיראטא

אלע פלעצער צום פרייז 1.04 זל.

צוזאמענשטויס פון דער פאגאטאוויע=קארעטקע מיט א טאקסובקע

(2) אויף רוג ציגעל-גאס און מאגיסטראצקע איז נעכטען א טאקסובקע מיט דער גאנצער קראפט ארויף אויף דער קארעטקע פון פאגאטאוויע.

בלויז א דאנק דער געשיקטקייט פון דעם פאגאטאוויע-שאפער זענען נישט געווען קיין קרבנות אין מענשען.

די סיבה פון דער קאטאסטראפע איז די, וואס דער שאפער איז געווען קאמפלעט-שכור.

די טאקסובקע איז צושמעטערט. די פאגאטאוויע-קארעטקע איז אפגעקומען מיט קלענערע בעשעדיגונגען.

הלוואות דארפען בעקומען די, וואס נויטיגען זיך איבערצוגעהען אויף אנדערע ארבייטס=געביטען

רעזאלוציעס אויף דער זונטאג'דיגער ראיאן-קאנפערענץ פון די ג"ח-קאסעס אין לאדז

ווי מיר האבען שוין נעכטען מיטגעטיילט, איז זונטאג פארגעקומען אין רעטונגס-קאמיטעט (שענקעוויטשא 3/5), די יעהרליכע ראיאן-קאנפערענץ פון די גמילת-חסדים-קאסעס פון דער לאדזער וואיעוואודזטווע, אויף וועלכער די דעלעגאטען האבען אפגעגעבען טרויעריגע בעריכטען פון דער יודישער לאגע אויף דער פראווינץ.

אויף דער קאנפערענץ זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציעס:

1) די הלוואות מוזען זיין אהנפראצענטיגע.

2) די פערוואלטונגען האבען די רעכט צו נעמען מיטגלידס-בייטראג ביי די לוים. ביי ארימע טאר מען קיין בייטראג נישט נעמען.

3) בעמיהען זיך ביי די מאגיסטראטען און יודישע קהלות צו פערגרעסערען די סובסידיעס. די סובסידיעס פון די קהלות מוזען דערגרייכען פון 1–3 פראצענט פון די בודזשעטען.

4) ארגאניזירען א פראפאגאנדע-חודש פאר די ג"ח-קאסעס.

5) די פערלענגטע חובות מוזען רעדוצירט ווערען ביז 5 פראצ. פון אומזאץ-קאפיטאל.

6) די מיטגלידער-צאהל מוז פערגרעסערט ווערען.

7) ארויסגעבען הלוואות, הויפטזעכליך פאר די, וואס נויטיגען זיך איבערצוגעהען אויף אנדערע ארבייטס-געביטען.

8) אונטערשטיצען דעם חודש - זשורנאל „פאלקס הילף".

9) אינסטרוקטארען פון פערשידענע שטעט זאלען געגענזייטיג לוסטרירען די קאסעס, ד. ה. אז די שטעט זאלען זיך געגענזייטיג קאנטראלירען.

10) די רעווידיר-קאמיסיעס זאלען זיין טעטיג יעדע 3 חדשים, נישט ווי ביז איצט איין מאל אין יאהר.

11) דער טערמין פון די וואהלען פון פערטרעטער צו דער קאנפערענץ פון דזשאינט, וואס קומט פאר אין ווארשא, וועט דורכ'ן דזשאינט בעזונדער מיטגעטיילט ווערען.

איז שרעק פאר הונגער און קעלט

דעלעגאציע פון סעזאן-ארבייטער ביים שטאט=פרעזידענט

(2) נעכטען האט זיך צום שטאט-פרעזידענט געמעלדעט א דעלעגאציע פון די פראפעס. פעראייניגט, מכוח דער פראגע, אז די סעזאן-ארבייטער זאלען תיכף בעשעפטיגט ווערען 4 טעג אין דער וואך, כדי אזוי-ארום דערגרייכען די נויטיגע צאהל 78 ארבייטס-טעג, וואס בערעכטיגט אויף צו בעקומען אונטערשטיצונגען.

דער שטאט-פרעזידענט, ה' זשעמיענצקי האט דערקלעהרט, אז דאס איז דערוויל נישט אדורכפיהרבאר, ווייל דער פרעלימינירטער בודזשעט דערלויבט נאר צו בעשעפטיגען די ארבייטער 3 טעג אין דער וואך, ובפרט נאך, אז די רעגירונגס-סובסידיע איז אין חודש אויגוסט א קלענערע ווי אין יולי און יוני.

דאן האט דער שטאט-פרעזידענט פערזיכערט, אז ער וועט זיך מיט כל הכוחות בעמיהען — סיי ביי דער רעגירונג, סיי אין סיים, אויב ער וועט צוזאמענגערופען ווערען, — אויסצופועלן, די אונטערשטיצונגען פאר די ארבייטסלאזע סעזאן-ארבייטער.

דער אומגליקליכער „סטאר"

ווער איז דער זעלבסטמערדער, וואס האט זיך געווארפען אונטער'ן טראמוואי?

(2) נעכטען ארום 1 א זייגער ביינאג האט זיך א געוויסער יונגערמאן ארונטערגעווארפען אונטערן צופאהר-טראמוואי לאדז—זגערזש.

ביים יונגענמאן זענען אפגעהאקט געווארען ביידע פיס.

אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

קיין פערזענליכע דאקומענטען האט מען ביים זעלבסטמערדער נישט געפונען, אזוי אז מען ווייסט נישט, ווער ער איז.

אין זיין טעקע זענען בלויז געלעגען פערשידענע געריכטס-אקטען, און צווישען זיי, א קליין צעטעלע, אדרעסירט צו דער משפחה. אין דעם צעטעלע ווערט געזאגט, אז יוען מ'וועט איהם לייענען, וועט שוין דער מחבר זיינער נישט לעבען. אונטערגעשריבען איז דאס צעטעלע מיט'ן נאמען „סטאר".

Dr. Robinzon

ארדינירט אין פאדעמביע

ווילא וויעטשארקאווסקי.

פילהארמאניע = זאל, נארוטאוויטשא 20.

קאנצערט-דירעקציע: אלפרעד שטרויך, טעל. 213-84.

היינט, מיטוואך, ד. 17 אויגוסט, 9 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל

א גרויסער ווירטואזען-קאנצערט

דאס פראגראם פיהרען אויס די וועלט-בעריהמטע יודישע קינסטלער

Bronisław Gimpel (פידעל)

Jakób Gimpel (פארטעפיאן)

אין פראגראם: באך בוסאני (Toccala i fuga), צעזאר פראנק (סאנט אויפ'ן קלאוויר און פידעל) (Koncert a-moll) און ווי אויך די שאפונגען פון: בראהמס, דעבאטי, אלבעניז, שאפען, בלאך (בעל-שם'ס ניגון), סאראסאטי א. א.

בילעטען פון 80 גר. ביז 4 זלאטעס צו בעקומען אין קאסע פון דער פילהארמאניע פון 10.30 פריה ביז 2 נאכמיטאג און פון 4 ביז 7 אווענד.

4861

3 קאנדידאטען פאר א שטאנד-געריכט

בעפאלען און בערויבט א פויער. — איז 1 באנדיט האט דער בעפאלענער דערקענט זייז שכן

(2) מיט 2 טעג צוריק האט עס פאסירט: דער פויער סטאניסלאוו קאטשאראווסקי פון דארף סענקעלאוו, לאסקער קרייז, האט זיך צופוס צוריקגעקעהרט פון לאדו אין זיין דארף אריין.

אנ׳ערך האלבע נאכט, ווען ער האט זיך שוין געפונען גאר נאהענט פון דער היים, איז ער בעפאלען געווארען פון 3 באנדיטען, פון וועלכע איינער האט אויף איהם אנגעצילעוועט א רעוואלווער.

די באנדיטען האבען איהם אויפגעפאדערט, ער זאל זיי אפגעבען דאס געלד, וואס ער האט ביי זיך.

לכתחילה האט זיך קאטשאראווסקי שטארק צוטומעלט, און געוואלט פאלגען זייער בעפעהל, אבער אז ער האט, ביים שיין פון דער לבנה, דער-קענט אין איינעם פון די באנדיטען זיין דארפס-שכן, א געוויסען מאלעצקי, האט ער אויפגעהויבען זיין שטעקען, און אנגעהויבען מיט איהם צו בע-לייגען דעם באנדיט.

די 2 אנדערע האבען אבער נישט געמאכט קיין לאנגע שהיות, און זאלבאדריט האבען זיי אזוי „צורעכטגעמאכט" קאטשאראווסקי׳ן, אז ער איז געבליבען ליגען א האלב-טויטער אויפ׳ן יוען.

שפעטער, אז ער איז צוריק צו זיך געקומען, און אנגעהויבען זיך ארומצוטאפען, האט ער פעסט-געשטעלט, אז די באנדיטען האבען צוגערויבט 180 זלאטעס מזומן-געלד, צוויי קאנטראקטען, און פארשידענע קוויטונגען.

פאליציי זוכט מאלעצקי׳ן און זיינע שותפים, דערוויייל אהן רעזולטאט.

עס דראהט זיי אלע געשטעלט צו ווערען פאר א שטאנד-געריכט.

בעזארגט מיט א דאך

אבער פערמשפט צום אויסגיין פאר הונגער

(2) עס זענען לעצטענס פארגעקומען סקאנ-דאלען און געשלעגען צווישען די ארבייטסלאזע, וואס האבען ביז לעצטענס געוואוינט אין די אזוי-גערופענע באראקען אויף נאפיורקאווסקיעגא 76, פון וואנען זיי זענען עקסמיטירט געווארען און מ׳האט זיי איבערגעפירט אין די הילצערנע הייזלעך אויף כאיני.

דארט האט זיך געשאפען פאר די אומגליק-ליכע ארבייטסלאזע נאך א שווערערע לאגע דער-מיט וואס הגם זיי געניסען פון א דאך איבער׳ן קאפ, זענען פערמשפט צו אויסגיין פאר נויט און הונגער, מחמת, וואוינענדיג אין כאיני האבען זיי נישט קיין רעכט צו געניסען פון דער אונטער-שטיצונגען פאר ארבייטסלאזע.

ביים פוצן א רעוואלווער

איז דערהרגעט געווארען א פאליציאנט

(2) דער ניי-אנגענומענער פאליציאנט סטע-פאן יאקובאווסקי האט נעכטען אין לאקאל פון דער רעזערוו-פאליציי (קילינסקיעגא 152) געפוצט זיין רעוואלווער.

בעת מעשה האט דער רעוואלווער אויסגע-שאסען, און דער רעזולטאט איז געווען א פאטא-לער.

יאקובאווסקין גופא האט די קויל אדורכגע-שאסען די דלאניע, און געטראפען אין דעם נאנט שטעהענדיגען פאליציאנט פראנציש עק אלשיצא, וועלכער איז אנידערגעפאלען אויף דער ערד שטערבליך פערוואונדעטער.

נאך איידער מ׳האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל איז ער געשטארבען.

אנ׳אויסטערלישער קבלת-פנים

דער וויצע-פרעזידענט וויעליגסקי איז נעכטען נישט צוגעלאזט געווארען צו אמטירען

(א) נעכטען אינדערפריה האט זיך אומגע-ריכט צוריקגעקעהרט פון זיין אורלויב דער לאדזער וויצע-פרעזידענט ד״ר וויעלינסקי. ער איז אבער צו זיין אמט נישט צוגעלאזט געווארען און אויף זיין בריף צום פרעזידיום-סעקרעטאריאט האט ער בעקומען א תשובה, אז אויפ׳ן יסוד פון שטאטראט-בעשלוס איז ביי איהם אפגענומען געווארען דער מאנדאט פון ראטמאן און מאגיסטראט-מיטגליד.

כידוע איז דער דאזיגער בעשלוס אפגעווארפען געווארען דורכ׳ן וואיעוואדען-אמט, אבער דער מאגיסטראט האט בעצייטענס אויסגענוצט זיין רעכט און האט אפעלירט אין אינערן מיניסטעריום. מהאי שטמא וועט ערשט דאס מיניסטעריום ענטגילטיג דעצידירען, ווי ס׳זאל זיין מיט׳ן וויצע-פרעזידענט וויעלינסקי.

—:)C(:—

פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20.

מארגן, דאנערשטאג, ד. 18-טען, 9 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל

נור איין קאנצערט

פון 8-יעהריגען וואונדער-קינד, דעם בעוואוסטען זינגער חזנ׳ל

נחומ׳על עפשטיין

וועלכער בעצויבערט אלעמען מיט זיין זינגען יודישע פאלקס-לידער און חזנישע קאמפא-זיציעס! אין אלע שטעט, וואו ער האט געזינגען, האבען איהם טויזענדער צוהערער בע-וואונדערט און געשטוינט! איבעראל די גרעסטע סענסאציע! איבעראל דער גרעסטע ערפאלג! לעזט די פרעסע- און פלוגבלעטער!

בילעטען פון 50 גר. ביז 2 זלאטעס שוין צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע-זאל. 4860

דער קעניג פון די חזנים

ה׳ גרשון סיראטא,

זינגט אין בעטייליגונג פון לאדזער פילהארמאנישן ארקעסטער היינט, מיטוואך, 8,30 אווענד אין העלענאוו. אלע פלעצער צו 1.04 זל.

זעלבסטמארדען

(2) נעכטען אין אווענד האט די 17-יאהרי-גע מיכאלינא משעבינסקא (פון דרעוונאווסקא 49), זיצענדיג אויף א בענקעל אין אלעע קאשטשושקי, אויסגעטרונקען סם.

פאנאטאוויע האט זי אין א שווערען צו-שטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די סיבה פונ׳ם זעלבסטמארד איז, נאך דערווייל, נישט בעקאנט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), כארעמ-זא (פאמארסקא 12), מילער, (פעטריקאווער 46), עפשטיין (פעטריקאווער 225), גארטשינסקי (פשע-יאזד 59), אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50).

טעאטער „סקאלא" 15 שרודמיעסקא 15

גאסטשפילען

פון דער בעוואוסטער יודיש-דייטשער ארטיסטין פון ווינער און בערלינער טעאטערן

מאגדא קארמען

פרייטאג, ד. 19-טן ד. ח. 9 אווענד

פייערליכע פרעמיערע!

צום ערשטען מאל

„מאדאם לאענגריך"

קאמעדיע אין 3 אקטען פון פ. לונטשער און א. פרידמאן.

רעזשי: מאגדא קארמען.

מיט אנטייל פון קרשטקל. ארטיסטן-ענסאמבל: אייזענבערג, בארסקא-פישער, בוזגאן חבל, בליאכער שבתי, גוטמאן, לאנדוי שמואל, מאגדא קארמען, מעלניק נחום, סטרוגאטש יוסף, ראזענבלום דבורה, רובינא ד., שילער רבקה, שריפטזעצער לייב א. א.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא"

מאדנע ווילדע ברואים

דריי שקצים בעפאלען א משוגענע עלטערע בעטלערקע און פער-גוואלטיגען זי

(א) אויפ׳ן וועג: קלעטשעוו — ווילטשען האט מען געפונען א שווער-פערהלשטע, די 52-יאהריגע משוגענע בעטלערקע פראנטשישקא באַ-ריטשעק. אז מ׳האט זי אפגעמינטערט, האט זי דערציילט, אז עס זענען זי בעפאלען דריי יונגע שקצים בעטויכט מיט קלעפ איבער׳ן קאפ און פערגוואלטיגט... אויפ׳ן יסוד פון איהרע רייד האט מען ארעסטירט די דריי יונגע שקצים פון דארף יאנובעק-מאלי: אנטאני קאוואלסקי, וולאדיסלאוו כאראנזשאק און קאנסטאנטי באבטשאק. זיי האבען זיך שוין אין דעם פערברעכען מודה געווען.

איבערגעצויגען זיך

דאס צוטיילונגס-ביורא פון שטאטישען קאמיטעט פאר ארבייטסלאזיגקייטס-ענינים

(א) דאס צוטיילונגס-ביורא פונ׳ם שטאטישען קאמיטעט פאר ארבייטסלאזיגקייט-ענינים איז נעכו טען אריבערגעטראגען געווארען פון וויערזשבאווא 19 אויף נאווראט 84.

ר. אירזאעל

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(95

אין דער שענק איז געווען א טומעל, דער פאליציאנט האט זיך געדרעהט אריין און צוריק און נישט געוואוסט וואס ער זאל אנהויבען צו טון, דאך האט ער געפאלגט די עצה פון מאנקען, זיך אוועקגעשטעלט ביי דער טיר און קיינעם פון דער שענק נישט ארויסגעלאזען.

מאנקע האט אלץ געקוקט אויף די צוויי שיכורע פערשוינען, זי איז געווען זיכער, אז דאס האבען זיי היינט דערשאסען בעריש׳ן. פונקט ווי זיי האבען דעמאלס דערשאסען דעם געשטיפעלטען ברוך, זי האט די חברה-לייט גוט אבסערווירט, כדי זיי זאלען נישט עפיס אוועקווארפען אדער פרובען צו בעהאלטען. די צוויי פערשוינען זענען אבער געזעסען רוהיג מיט די שכורע, פערגלייזטע אזוי ווי זיי וואלטען זיך נישט אפגעגעבען קיין קלאר׳ען חשבון וואס דא איז פארגעקומען. זיי האבען נישט געמאכט קיין שום פרוב צו ענטלויפן אדער עפיס צו בעהאלטען.

דער דאקטאר האט געווארט ביז ס׳וועט אנקומען די אויספארשונגס-מאכט, וואס איז אויך באלד געשעהן.

אין דער אויספארשונגס-מאכט האט דער איצטיגער מארד אין פריידמאנס שענק געמאכט א געוואלדיגען רושם. די אומזיסטע אנשטרענגונגען אויפצוקלעהרען די אומשטענדען, ביי וועלכע ס׳איז מיט א צייט צוריק אין דער זעלבער שענק דער-הרגעט געווארען דער געשטיפעלטער ברוך און איצט דער צווייטער מארד האט איבערצייגט די פאליציי, אז דא ארבייט א גוט-ארגאניזירטע און ראפינירטע באנדע, וועלכע האט עפיס א שטארקען אינטערעס אויסצוראטען און אויסצומארדען מענשען פון דער אונטערוועלט, וועלכע ווייסען עפיס א גרויסען סוד פון אנ׳אנדער באנדע.

דער קאמיסאר פון דער אויספארשונגס-מאכט האט זיך גלייך גענומען צו פערהערען די מענשען וועלכע זענען געווען אין דער שענק בעת בעריש איז ערמארדעט געווארען. די ערשטע איז פער-שטעהט זיך געווען מאנקע, וועלכע איז די גאנצע צייט געשטאנען נעבען דעם בופעט און געקענט אבסערווירען דעם גאנצען זאל. מאנקע האט ווירק-ליך דעם קאמיסאר געגעבען זעהר וויכטיגע ער-קלעהרונגען, זי האט געזאגט, אז אויך דעמאלס ווען ברוך איז אויף דעמזעלבען ארט ערמארדעט גע-ווארען, זענען אין שענק געווען דיזעלבע צוויי שיכורע לייט וואס זיצען איצט ביים טישעל. דער קאמיסאר איז זיין כמעט געווארען זיכער, אז די צוויי שיכורים זענען דאס די דאזיגע מענשען, וועלכע האבען אזוי קונציג, מיט אזא ראפינירט-קייט אויסגעפיהרט ביידע מארדען. דער קאמיסאר האט דעריבער ביידע אוועקגעפיהרט אין א ווינקעל אין דער שענק און בעפוילען 2 געהיים-אגענטען, אז זיי זאלען גענוי אדורכזוכען און רעווידירען זייערע טאשען. די רעוויזיע איז געווען זעהר א גענויע. מאנקע האט געווארט, אז יעדער רגע וועט מען געפונען ביי די צוויי שיכורים אנגעלאדענע רעוואלווערען און דער ענין וועט אויפגעקלעהרט ווערען, דאס זעלבע האט אויך געמיינט דער קאמי-סאר, אבער באלד איז געקומען די ענטוישונג, ביי ביידע האט מען נישט נאר קיין רעוואלווערען נישט געפונען, נאר אויך נישט קיין שום פערדעכ-טיגעס. אלע פראגען וואס מ׳האט די צוויי חברה-לייט געשטעלט האבען אויך נישט געגעבען קיין פאזיטיווען רעזולטאט. זיי האבען אויסגעוויזען זייער א ליבי, געגעבען ערקלעהרונגען פון וואנען זיי קומען און וואוהין זיי געהען. ס׳איז נישט גע-ווען קיין שום מעגליכקייט צו צווייפלען אין דער ריכטיגקייט פון דעם וואס זיי זאגען. די רעוויזיע וואס איז אדורכגעפיהרט געווארען אין דער גאנ-צער שענק האט אויך קיין רעזולטאט נישט געגע-בען, ווייל מ׳האט נישט געפונען קיין אונטערגע-ווארפענעם רעוואלווער און אפילו נישט קיין חשד פון דעם, ווער ס׳האט דעם מארד אויף אזא גע-היימנישפולען אופן געקענט אדורכפיהרען.

דער קאמיסאר איז געווארען אויפגערעגט. דאס ערשטע מאל איז אין דער פאליציי-אישער כראָ-ניק נאטירט געווארען אזא געהיימנישפולער פאל, אין מיטען העלען טאג, אין אנ׳עפענטליכען לא-קאל, אין די אויגען פון מענשען, וועלכע געפינען זיך אין א קליין צימער, זאל מען קענען דער-הרג׳ענען 2 מענשען און ס׳זאל קיין שום שפור נישט בלייבען, דאס איז נאך נישט פארגעקומען.

אין דעם מאמענט איז צום קאמיסאר צוגע-קומען איינער פון די אגענטען, וועלכער האט אדורכגעפיהרט די רעוויזיע און געזאגט, אז ער האט נאר-וואס ענטדעקט א זעהר וויכטיגען אומ-שטאנד. דער קאמיסאר איז מיטגעגאנגען צום ארט, וואס איז אנגעוויזען געווארען דורכ׳ן אגענט און ער האט געזעהען אין איינע פון די שויבען פון א פענסטער וואס איז ארויסגעגאנגען אויפ׳ן גאס, א רונדיג לעכעלע גרויס ווי אנ׳ארבעס. דער קא-מיסאר האט אזש אויסגעשריגען פאר איבעראשונג.

— דאס איז א לאך פון א רעוואלווער-קויל, פון דאנען איז געקומען די קויל, וועלכע האט דער׳הרג׳עט בעריש׳ן. איצט איז קלאהר, אימיצער פון גאס האט געשאסען אריין אין דער שענק. דער שיסער האט זעהר גוט געצילט, ווייל ער האט געטראפען גלייך אין הארצען אריין. אין שענק זעהט אויס האט קיינער נישט געשאסען.

מאנקעס איבערראשונג איז געווען נישט צו בעשרייבען, איצט האט זי געטראכט וועגען דעם, צי זי זאל דערצעהלען עפיס. וועגען בערגערן, וועלכער איז דא געווען אדער דאס בעהאלטען. מיט וועמען זיך צו בעראטען האט זי מעהר נישט געהאט, בעריש איז טויט, ער ליגט דא פאר איהר און קען מעהר נישט רעדען, ער איז געפאלען א קרבן פאר דעם גוטס וואס ער האט געוואלט טון.

(פארטזעצונג קומט).

די חסרונות פון אויספלוגען

(א.) ארגאניזאטארן פון גרעסערע אויספלוגען האבען זיך, אויפן יסוד פון דער פראקטיק מיט די אויספלוגען קיין גדיניע און רישענסטאכאוו אויסגעבראכט א ספעציעלען מעמאריאל צו דער געהעריגער מאכט, אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען, אז פון דער ענגשאפט אין די באהנען בעת די מאסען אויספלוגען ליידען אונגעהויער די אויספלוגען גופא. די וואגאנען, וואס ווערען צוגעשטעלט אין א נישט-געהעריגער צאהל ווערען איבערגעלאדענט פון מענשען, און עס טרעפען דעריבער פיעל פאלען פון קראנק-ווערען, פון חלש'ן, פון אויסלענקען און צוברעכען הענד און פיס. אויף דער ליניע קאלושקי–טשענסטאכאוו איז אפילו דערשטיקט געווארען אויף טויט א קינד.

איבערגעפאהרען א יודישען יונגענמאן

(א) אויף זגערזשער גאס איז איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ'אויטא דער 24-יאהריגער קלמן מינק (פון ניי-זגערזשער גאס 15). ביי איהם איז צובראכען די רעכטע האנד און צושעדיגט דער גאנצער קערפער. דער שאפער איז צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

סדרה גנבות

(2) ביי שלמה זאלצשטיין (אויף יערא – זאלימסקא 7), האבען גנבים ארויסגע'גנב'עט פערשידענע מלבושים און וועש פאר אנ'ערך 800 זל.

00 דאס זעלבע — ביי טעאפיל ענגעל (אויף פאדגורנא 25), וואו די גנבה בעטרעפט אנ'ערך 450 זלאטעס.

ביי מאריא ארט האט מען ארויסגע'גנב'עט פערשידענע חפצים און מזומן-געלד פאר 650 זל.

(א) ביי נח קליגערן (קילינסקיעגא 48), האט מען ארויסגע'גנב'עט פוטער'ס, מלבושים, וועש, ציהרונג א. א. וו. אין דעם אלגעמיינעם ווערט פון 12 טויזענד זלאטעס.

ביי יאקוב ליבערמאן (זאכאדניע 38), האט מען ארויסגע'גנב'עט פערשידענע זאכען פאר 3000 זלאטעס.

ביי אברהם פוקס'ן (פראנציסקאנער 17) האט מען נעכטען בייגאכט ארויסגע'גנב'עט עטליכע הונדערט מאש'ן-נאדלען אין דעם ווערט פון איבער 1000 זלאטעס.

ביי מאיר גאלדבלום (נארוטאוויטשא 41) האט מען ארויסגע'גנב'עט א פאלטא, אין וועלכען ס'איז בעלעגען א פארטפעל מיט 400 זל. מזומן און פערשידענע דאקומענטען.

אמטליכעס

(2) נעכטען האבען זיך צוריקגעקעהרט פון אורלויב און איבערגענומען זייערע אמטען דער אינספעקטאר פון לאדזער ז. או. פ. או. ה' טשארקאווסקי, און דער פראוויזיאל-סעקרעטאר פון מאגיסטראט, ה' איינענקעל.

מיט אקויל פאר קויהלען...

(2) עהערנעכטען ביינאכט האט מען אויף דער באהן-ליניע צווישען גאלקובעק–קאלושקי געפונען א פערוואונדעטען פון א רעוואלווער-קויל דעם 18-יעהריגען יאן וויערטשינסקי פון דארף קאלעטניק.

א סברא, אז ער האט געוואלט פון א משאות צוג ארויפגנב'ענען קויהלען, האט איהם א קאנוואירענדער קאנדוקטאר אונטערגעשאסען.

פאליציי ווערט בעפרייט

פון ערלעדיגען זייטיגע ענינים, וואס האבען נישט מיט איהר קיין שייכות

(2) די הויפט-קאמענדע פון דער פאליציי האט אויפ'ן יסוד פון פערשידענע דאטען און מאטעריאלען בעטראכט די פראגע וועגען דעם, וואס פאליציי-בעאמטע קומט אויס צו פערנעהמען זיך מיט זייטיגע ענינים, וועלכע קעהרען זיך נישט אן מיט די אויפגאבען פון דער פאליציי.

דערפון איז געדרונגען געווארען, אז די זיכערקייט פון לאנד האט געליטען.

מיט'ן 1 סעפטעמבער ה. י. וועלען דעריבער אלע מלוכה-אמטען, וועלכע האבען לעת עתה געשיקט פערשידענע געשריפטען צו ערלעדיגען צו די פאליציי-ארגאנען, מוזען זיי אליין ערלעדיגען.

דערשטאכען געווארען

דורך א פאטער און 2 זיהן

(2) דעם פאריגען מאנטאג איז בעת א „זאבאווע" אין מאיאנטעק סלאיוסקי דערשטאכען געווארען אויף טויט דער 39-יאהריגער סטאניסלאוו דאווידזשיאק.

מען איז חושד, אז דאס האבען איהם דערשטאכען זיינע בלוטיגע שונאים: אנדזשעי פראנטשאק און זיינע 2 זיהן יאן און אנדזשעי, וועלכע זענען אויך געווען אויף דערועלבער פעדוויילונג און צוזאמען מיט דאווידזשיאק'ן ארויס אין דרויסען.

די דריי פראנטשאקס האט מען ארעסטירט.

א לאדזער געשטארבען אין ניצא

און איבערגעלאזען א ירושה פון 20,000 פראנק

דעם פערשטארבענעמס שוועסטערן דארפען זיך מעלדען אין ראבינאט

דער לאדזער ראבינאט האט בעקומען א בריף פון ניצא, אז דארט איז מיט 10 חדשים צוריק געשטארבען א געוויסער בגימין שטיינבאק, וועלכער האט געשטאמט פון לאדז, געווען אין לאדז א בעקער-געזעלען און איצט האט ער איבערגעלאזען א פערמעגענס אין ניצא פון 20,000 פראנק.

אין לאדז האט ער איבערגעלאזען 3 שוועסטערן, וועלכע דארפען מעלדען וועגען דער ירושה פון זייער פערשטארבענעם ברודער, אין דער ראבינאט-קאנצעלאריע פון 9 ביז 1 בייטאג.

א דונער דערשלאגט 2 מענשען

פינף פערזאן זענען שווער פערוואונדעט

(2) עהערנעכטען ביינאכט האט איבערן קוי־ל'ער-קרייז געבושעוועט א שטורעם – רעגען מיט דונערען.

צוו. אנדערען האט א דונער אריינגעטראפען אין א סטאדאלע פון מאיאנטעק קויאווא, אין וועלכען עס זענען פונקט געשלאפען עטליכע פעלד-ארבייטער.

2 פון זיי: דער 31-יעהריגער סטאניסלאוו פאכאדא און בראניסלאווא האלאראיוסקי זענען דערהרג'עט געווארען.

אנדערע 5 זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

די סטאדאלע איז אינגאנצען פערברענט געווארען.

דעם שאדען, וואס דער שטורעם-רעגען האט אנגעמאכט, בערעכענט מען אין אלגעמיין אויף א סומע פון 100 טויזענד זלאטעס.

פאבריקס-שרפה אין לאדז

נעכטען ארום 2 ביינאכט איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער וועבעריי פון די ברידער הייזלער אויף היפאטעטשנא 13. דער נאכט-וועכטער האט די שרפה בעצייטענס בעמערקט און ס'זענען אלארמירט געווארען עטליכע אפטיילונגען פון די פייערלעשער. נאך אנ'ענערגישער אקציע איז געלונגען די שרפה, וועלכע האט געדראהט אנצונעהמען געפעהרליכע פארמען, נאך א שעה צייט צו לאקאליזירען.

די שאדענס זענען בעדייטענדע. די סיבה פון דער שרפה איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

יידיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

פעראבאנד-טרופע פון א. א. פ. אין פוילען. — אנפיהרונג: א. בעזמאן.

וויטערדיגער אויפטריט פון דער בעליבטער אפערעטען-שויספילערין

מרים קאראלאווא

פרייטאג, דעם 19-טען ד. ח. 9 אווענד

נייער אפערעטען-שלאגער מיט 25 נומערן געזאנג

וואס??? לייענט די מארגענדיגע אנאנסען וואס???

א שטרייק פון האנד-וועבער אין טורעק

(א) אין טורעק און טורקער-קרייז איז נעכטען אויסגעבראכען א שטרייק פון די האנד-וועבער, די אזויגערופענע כאלופניקעס, מחמת דעם, וואס די ארבייטסגעבער ווילען זיי רייסען די לוינען, וועלכע בעטרעפען פון 2 ביז 4 זלאטעס פאר 10 – 14 שעה ארבייט...

עס שטרייקען אנ'ערך 1000 פערזאן.

היינט — גרשון סיראטא

זיין גראנדיעזער קאנצערט אין העלענאוו

היינט טרעט אויף דער וועלט-בעריהמטער חזן ה' גרשון סיראטא.

אין פראגראם: א רייהע חזנישע ניגונים, תפילות און אויך אפערן-אריעס מיט דער בעגלייטונג פונ'ם גרויסען פילהארמאנישען ארקעסטער.

דער באמען: חזן גרשון סיראטא רעדט אליין פאר זיך און בויטיגט זיך נישט אין רעקלאמע.

היינט שפילט בראניסלאוו גימפעל

א גרויסע פעראינטערעסירונג האט ארויסגערופען צווישען די היגע מעלאמאנען די ידיעה וועגען גרויסען ווירטואזען-קאנצערט, וואס קומט פאר היינט, מיטוואך. דעם 17 אויגוסט, 9 אווענד אין פילהארמאניע-זאל.

אינ'ם קאנצערט נעמען אנטייל: דער וועלט-בעריהמטער פידעל-ווירטואז, בראניסלאוו גימפעל. צוזאמען מיט זיין ברודער, דעם קלאוויר-קינסטלער יאקוב גימפעל. די דאזיגע 2 יודישע קינסטלער, האבען זיך נישט לאנג צוריק אומגעקעהרט פון א גרויסען וועלט-טורנע. אומעטום זענען זייערע קאנצערטען ענטוזיאסטיש אויפגענומען געווארען.

מארגען-קאנצערט פון נחום'ל עפשטיין

דער לאנג-ערוואַרטעטער אויפטריט פון 8 יעהריגען וואונדער-קינד און חזן נחומ'ל עפשטיין קומט פאר מארגען, דאנערשטאג, 9 אווענד אין פילהארמאניע-זאל.

5 טויזענד מענשען אין ווילנע, 3 טויזענדן אין גראדנע האבען געהערט דאס הערליכע זינגען פון אט דעם יונגען קינסטלער. סיי אין טעאטער און סיי אין דער שוהל וואו נחומ'ל עפשטיין טרעט אויף פאר טויזענטער מענשען, זיצען אלע מיט אנ'איינגעהאלטענעם אטעם.

דער רעליגיעזער קאנצערט

פון קעניג פון די חזנים

ה' גרשון סיראטא,

קומט פאר היינט. מיטוואך, 8,30 אווענד אין „העלענאוו". אלע פלעצער זענען צו 1.04 זל.

היינט אין די יודישע טעאטערס

„ווילנער טרופע"

די לוסטיגע מוזיקאלישע קאמעדיע „פרנסה" וועט געשפילט ווערען נאר נאך 2 מאל, היינט און מארגען.

פרייטאג פרעמיערע פון ה' לייוויקס „ארימע מלוכה".

אין „סקאלא"

לייוויק'ס „קייטען"–ווערט היינט געשפילט צום לעצטען מאל, צו בילינע פרייזען.

* * *

די פרובען פון דער קאמעדיע „מאראם לאנגרי," מיט מאנדע יארמען אין דער הויפט-ראלע זענען אין פולען גאנג און פרייטאג קומט פאר די פרעמיערע.

אין „פילהארמאניע"

צו די וויטערדיגע גאסטשפילען פון מרים קאראלאווא ווערט געגעבען פרייטאג א פרעמיערע פון א נייע אפערעטע.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 17 אויגוסט

11,58 צייט-סיגנאל. 12,10 טעגליכע פרעסע-איבערזיכט. 12,40 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 12,45 גראמאפאן-פליטען 3,40 פראגראם פאר קינדער. 3 53 קינדער-פעליעטאן. 4,05 גראמאפאן-פליטען. 4,35 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער. 4.40 פאסט-קעסטעל 5,00 אטערן-פאנטאזיע 6,00 רעפערעט, 6,20 לייכטע מוזיק 7,15 פערשידענעס. 7,35 פרעסע-איבערזיכט. 7,45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערן. 8.00 קאנצערט 9, ליטערארישע פערטעל שעה. 9,15 דועט. 9,50 פרעסע-בעריכט. 9,55 קאמוניקאט פאר לופטפליהקאמוניקאציע 10,00 טאנץ-מוזיק. 10,25 גראמאפאן-פליטען 10,40 ספארט-ידיעות. 10,50 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

3.30 – דאווענטרי, סימפאנישער קאנצערט. 7.40 וויען, סימפאנישער קאנצערט. 8 – מינכען, אפערע. 8 – לאנדאן,. קאנצערט 8,45 – פאריז. אפערע פון מאצארט. 9 –בריסעל, קאנצערט. 9,55 – וויען, קאנצערט אויף 2 פארטעפיאנען.

טאמאשאווער כראניק

מלוכה-פרעזידענט אין ספאלא

דורך דער שטאט איז נעכטען אדורכגעפאהרען פון טשענסטאכאוו קיין ספאלא דער מלוכה-פרעזידענט ה' פראפ. איגנאצי מאשטשיצקי צוזאמען מיט זיין סוויטע.

די טאמאשאווער קראנקען-קאסע דארף זיין א זעלבסטשטענדיגע

די היגע קראנקען-קאסע איז אין אנהויב פון היינטיגען יאהר, אין צוזאמענהאנג מיט די רעארגאניזאציע פון אלע קראנקען-קאסעס אין פוילען, אנגעשלאסען געווארען אין דער לאדזער און בילדעט איצט נאר אנ'אפטיילונג.

די היגע פערזיכערטע און אויך ארבייטס-געבער האבען אונטערגענומען מיט א קורצער צייט צוריק אנ'אקציע זעלבסטשטענדיג צו מאכען די היגע קראנקען-קאסע, ארויסגעהענדיג פון שטאנדפונקט אז אלס אפטיילונג ליידען דערפון די פערזיכערטע און אויך די ארבייטס-געבער, ווייל עס איז בעגרעניצט געווארען דאס ארויסגעבען רעצעפטען, לאקאוואציע-מיטלען, די לאדזער צענטראלע עמט-צו דאס רוב קאסע-הכנסות פאר זיך א.אז.וו.

אין שייכות דערמיט, איז אויסגעארבייט געווארען א מעמאריאל מיט וועלכער א דעלעגאציע איז צוזאמענגעשטעלט פון פארשטעער פון 5 פארטייען-פאראיין ה' איגוש. ד. ליכטענשטיין, פון פעגבאגד „פראצא" – שימאנסקי און קערמאס פון פעראבאנד פון פראפעסיאנעלע פעראיינען, פאהרען היינט מיטוואך קיין ווארשא, וואו זיי וועלען אויפגענומען ווערען אויף אנ'אודיענץ ביים ארבייטס-מיניסטער.

ארבייטסלאזע צו עפענטליכע ארבייטען

ביים לייטער פון דער היגער סטאראסטווע-עקספאזיטור ה' טשערווינסקי איז נעכטען געווען א דעלעגאציע פון פעראבאנד פון די פראפ. פעראיינען („ז. ז. ז.") איבערגעבענדיג איהם וועגען דער טאקטיק פון מאגיסטראט ביים אנגעהמען ארבייטסלאזע אויף עפענטליכע ארבייטען ביי וועלכע דער מאגיסטראט האט לעצטענס געזאלט בעשעפטיגען 80 ארבייטער פון די איינגעשפארטע פאנדען פאר'ן חודש יוני און דערנאך זיי נישט געוואלט צונעהמען אזוי, אז זיי האבען זיך אליין געשטעלט צו דער ארבייט און דערנאך נישט בעקומען אויסגעצאהלט.

די דעלעגאציע האט מודיע געווען, אז זי וועט וועגען דעם ענין אינטערווענירען אין דער וואיעוואדזטווע און אין ארבייטס-מיניסטעריום.

א בנין פאר די פייערלעשער

די היגע פייערלעשער טרעטען צו אין די נאהענסטע טעג צו בויען א ספעציעלע געביידע אויף אדורכצופיהרען איבונגען.

ספארט

רעפרעזענטאנץ (טאמאשאוו) — רעפרעזענטאנץ (קאלושקי) 1:2 (1:1)

ק.ק.ס. (קאלושקי) — הכח 1:6 (0:4)

אנ'איבערוויגענדע איבערמאכט האט די גאנצע צייט פון מעטש, וואס איז פארגעקומען מאנטאג, דעם 15 ד. ח. געהאט ק.ק.ס. דעם איינציגען צהרען-גאל פאר „הכח" האט געשאסען ראטמאן.

מייסטערשאפטס-קאמפען וועגען קלאס „צע"

מלאט — ארלע II 3:0

וואלקאווער פאר „ארלע".

בעת'ן מעטש איז פארגעקומען א געשלעג.

וויקטאריא — זש.ט.ג.ס. 3:0

וואלקאווער פאר זש.ט.ג.ס. צוליב'ן דעקאמפלעטירונג פון „וויקטאריא" וועלכע איז ארויסגעטרעטען מיט א מאנשאפט אין דער צאהל פון 7 פערזאן.

זאל
הערענאוו
אין פאל פון א גינסטיג וועטער אין פארק

מארגען, דאנערשטאג, דעם 18 אויגוסט ד. י. 8.30 אווענד
איינציגער גרויסער סימפאנישער קאנצערט
סאליסטקע Wanda Rojzecka (פארטעפיאן)
אין פראגראם: Tancman „Tryptyk" צום 1-טן מאל אויסגעפירט אויפ'ן גרויסען פעסטיוואל
Coulidge w Paryżu — Prokofiow — איבערטורע אויף די יודישע טעמע
Mozart—Symfonja g-mol — פארטעפיאן-קאנצערט — Głazunow מיט'ן אנטייל פון ארקעסטער צום ערשטען מאל אין לאדז. פרייז פון בילעטען 1.10 זל.

Dyr. Edmund Zygman (Paryż)

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

מערקווירדיג אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געגענע הייל באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דעמשען פראפעסאר

דאקטאר בראבירעווינר בעווייזונגען זיכער דאס שווערסטען און געפעהר. ליכטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייטונגען מיט הייל-גארטעטען און אפא-ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גלידער פיס און הענד, נאטירליכע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבע-דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בעראנטש, פראפ. ד״ר י. מאריש-לער, פראפ. ד״ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק פאר דעם הייל-ארטאפעדישען גארסעט, וואס עס האט פערלענגט מיין 18-יעהריגער טאכטער דער ה׳ ד״ר י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 מיין טאכטער איז געווען קראנק אויף פערקרימונג פון קרייץ-ביין.

פישעל ווילדמאן.

Samochody
moto i cykle używane.
Kupno, sprzedaż, komis zamiana.
Auto-Agencja
Gdańska 82 tel. 189-28

א שטריקער
א גוטער פאכמאן צו קראפט פע-דע ווערט פון זאפארט געברויכט ביי לויפער קאנסטאנטינער 44.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32
נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 2–12 נאכמ. און פון 5–8 אוונט. זונטאג און יום-טוב פון 9–11. 4634

ר עכער
אויף דער מאשין ווערען אויסגענייט שרודמיעסקא 8.

אלע דארפען וויסען
אז די פירמע
פערדער זגערזשער 7
לוטאמירערסקא 2 און זגערזשער 20
איז די איינציגע קוועלע, וואו מען קריגט אמביליגסטען צו קויפען
דאמען= און מענער=היטען
פון די נייעסטע פאסאנען און מאדערנסטע קאלירען, און גלייכצייטיג ווערט אנגענומען צו איבערפאסאנירען מענער- און דאמען-היטען פון גאר אלט אויף גענצליך ניי און אלעס צו ביליגע פרייזען און רעעלע בעהאנדלונג.
געדענקט די אדרעסען!

ר״עטשניצע
פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאן 33=116
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען ד״ר גאלדשטיין=פאלאק, ד״ר יוסטמאן, ד״ר מ. קאנטאר, ד״ר ציגנע, ד״ר ראַ-קאווסקי, ד״ר ראזענצווייג, ד״ר רוזשא-נער, ד״ר וויינבערג, ד״ר סטופעל. צאהן-ארצט גראדזיענטשיק=קאראשיאווא ווי אויך וויזיטען אין שטאט. רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

PORADNIA WENEROLOGICNAZ
פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
גאר פאר ווענערישע הויט=קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט לאסטעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל=ארצט פאר הויט= און געשלעכטס=קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 21=245
נעמט אן פון 12.30 ביז 1.30 און פון 5–9 אוו.
זונטאג פון 10–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען=קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 72=134
נעהמט אן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אווענד

Doktór
Z. ARONSON
4629
פרויען=ארצט
צוריקגעקעהרט

דר. מעד. בערמאן
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונגען נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד, זונטאג פון 9–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

Zapisy do wszystkich klas
pierwszej w Łodzi wzorowej
7 kl. koedukacyjnej prywatnej Szkoły Powszechnej
(prowadzonej metodą szkoły pracy) **oraz do powstającego**
Gimnazjum Męskiego Humanistycznego
Zenona Poznera
przyjmuje kancelarja przy ul. ZAWADZKIEJ 1, III p. tel. 237-27
od dnia 1 sierpnia w godz. 10—12 rano i 16—18 po poł.

Czesne w przedszkolu:	— 20.—	Zł.	miesięcznie
Oddziały I. II	— 25.—	„	„
„ III, IV,	— 30.—	„	„
V, VI, VII,	— 35.—	„	„
Klasy: IV, V.	— 40.—	„	„
„ VI, VII	— 45.—	„	„

4703
Dzieci urzędników komunalnych i państwowych korzystają z zniżki.

Dr. HELLER
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע האט זיך איבערגעצויגען אויף
טראוגוטא 8, טעל. 89=179
נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4—8 אווענד, פאר פרויען פון 4—5 נאכמ. אין א ספעציעלען ווארטע-זאל.
זונטאג און חגאות פון 11—2.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

„SANATO"
כירורגיש=וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד״ר מעד. ש. אייגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד. רייטלער=סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונגפון ד״ר מעד. מ. קאנטאר.

צאהן=ארצט
St. Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
צוריקגעקעהרט

חדר „תורה ודת"
עם גן=ילדים
פל. וואלבאשטשי 6 (נייע שטאט)
מאכט בעקאנט דאס נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דאס חדר צום נייעם שול-יאהר פולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפולקאמט אויף אלע געביטען פון למודי קודש און למודי חול.
איינשרייבונגען פון נייע תלמידים אויפ'ן קומענדיגען שול-יאהר 1932/33 אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן=ילדים (פרעבעל-שול) קומען פאר יעדען טאג פון 9–1 בייטאג.
עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת", וואו סווערט געלייגט גרויס אכט אויף דער ערציהונג און דרך-ארץ'דיגע אויפפיהרונג און ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען!
קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיימ-געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.
צוליב'ן קריזיס – הנחה=פרייזען.

Piotrkowska 73 (אין הויף)
„DOBROPOL" ‚‚

די בעוו. היימישע
מיטאגען
און געשמאסע
ה. בארדינ׳ אין איבערגעטראגן געווארען אויף
פיעטריקאווער 43, אין הויף
און גיט גרויס מיטאגען צו 1.60 זל. מיט פער-שידענע טליישן, מיט געפליגעל 1.75 זל. 4878
קומט און איבערצייגט אייך!

KURSY HANDLOWE
I. MANTINBANDA
w Łodzi, ul. Przejazd 12, tel. 157-91

Wykłady na Kursach Rocznych i Półrocznych ROZPOCZNĄ SIĘ 5 WRZEŚNIA 1932 R. o godz. 7 wieczór ogólną zbiórkę wszystkich grup. Na Kursach Rocznych wykładane są: księgowość pojedyńcza, podwójna i amerykańska, arytmetyka handlowa, korespondencja polska (za oddzielną dopłatą korespondencja niemiecka), nauka o handlu, prawoznawstwo, ekonomja polityczna, stenografja, kaligrafja i nauka pisania na maszynie.

Zapisy przyjmuje i bliższych informacji udziela kancelarja kursów codziennie od 11—1 pp. i od 4—8 w. Kierownik kursów
4857 I. MANTINBAND.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייוו פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א טיכטיגע פערקויפערין צו קאפעלושען ביי י. מילנער, גלובנא 22. 4868

א שטעפער-געזעלען א גוטער נייהער קאן זאפארט בעקומען ארבייט, גוטע בעדינגונגען. לוב-ראניצקי, אלעקסאנדריסקא 2. 4862

מיידלעך-שניידערינס צו דאמען-קליידער קע-נען זיך מעלדען ציגעל-גאס 15, וו. 28. 4873

נויטיג א שטעפער-געזעלען און א געהילף-ריכטעווער ביי פריינדליך, פאמארסקא 44. 4869

א לערן-יונגעל און א לערן-מיידעל ווערען געזוכט. זיך צו דערוויסען אין קאפעלושען-געשעפט ביי י. שווארצבערג, פיעטריקאווער 50, אין הויף.

לאקאלען

א געוועלב מיט א שטוב. פריש רעמאנטירט, אויסגעצוגבען. צו ערפאהרען פראנציסקאנער 13, אין געוועלב פון וויין און שנאפס, טעל. 192-00. דאס געוועלב איז גוט פאר שרייבגעצייג, ווייל דארט איז דא א יודישע מעדכען-שולע. עס איז גוט צו אלעם.
4859

פערשידענעס

אויף שליט-מאשין 10-ער און 12-ער גיב איך ארויס צו ארבייטען. צו ערקינדיגען יודישע גאס 9, וואוינונג 26.
4870

קויף און פערקויף

א פאר בעטען (מאטיווע) מיט מאטראצלעך ביליג צו פערקויפען. צו ערפאהרען פיאטריק. 33, אויפ'ן 2-טען הויף. פארטער.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג ניט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען טעגליך און בייטאג.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. [illegible] 24 גר. אין דער ערשטער זייט 8 [illegible]
אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . . 8 .
[illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] 10 [illegible] 5 [illegible]

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Braustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.